

تلاشی در سپرمه مفهومیت

- دانلود گام به گام تمام دروس
- دانلود آزمون های قلم چی و گاج + پاسخنامه
- دانلود جزوه های آموزشی و شب امتحانی
- دانلود نمونه سوالات امتحانی
- مشاوره کنکور
- فیلم های انگیزشی

 Www.ToranjBook.Net

 ToranjBook_Net

 ToranjBook_Net

سوالات تشریحی باپاسخ کل کتاب جامعه شناسی یک پایه دهم (جدید التالیف) باتکیه بر سوالات مفهومی و عملکردی

مقدمه:

باتوجه به تغییر ساختار اجتماعی و تغییر مولفه های سبک زندگی دردهه های اخیر لازم است که از شیوه های نوین تدریس استفاده شود. وقتی از شیوه های نوین تدریس استفاده می شود لازم است که از شیوه های سنجش و ارزشیابی متفاوتی استفاده شود که یکی از آن ها سوالات مفهومی و عملکردی است.

همین طور که از ظاهر این کلمات برمی آید سوالات مفهومی به سوالاتی اطلاق می شود که مفاهیم درسی را آن طور که فهمیده شده بازتاب می دهد نه آنطور که ارائه شده و معمولاً دارای حیطه های ادارکی، ترکیبی، تجزیه ای و قضاوتی است. دانش آموزی که بتواند مفهوم یادگرفته شده را در قالب های مثال، تجزیه و تحلیل، ترکیب و قضاوت باز تولید کند توانسته سوالات مفهومی را پاسخ دهد. سوالات مفهومی نقطه مقابل سوالات دانشی هستند. زیرا سوالات دانشی اطلاعات یادداه شده در همان قالب تدریس شده را از دانش آموز باز خواست می کند ولی سوالات مفهومی سوالاتی هستند که دانش آموز مناسب با ظرفیت ادراکی خود به باز تولید آن می پردازد.

سوالات عملکردی نمونه ای از سوالات مفهومی هستند که باز تولید مفاهیم درسی در موقعیت جدید توسط دانش آموز هستند. هر گاه دانش آموزی بتواند مناسب با موقعیت های جدید مفاهیم آموخته شده را تحلیل و مصدقای یابی کند توانسته در حیطه عملکردی پاسخ گو باشد. در علوم اجتماعی برای سوالات عملکردی همانند علوم پایه (ریاضی و علوم) هنجار یابی و شاخص سازی صورت نگرفته است و همانند آزمون های تیمز و پرلر سوالات استاندارد عملکردی نداریم ولی از آنجا که بستر سوالات عملکردی در جامعه شناسی، فرهنگ و روابط اجتماعی است می توان بر اساس بستر تاریخی و فلسفی جامعه به باز تولید و آزمایش سوالات عملکردی پرداخت که خوشبختانه چنین امری مورد توجه دفتر راهبری علوم اجتماعی کشور و دفتر تالیف کتب درسی نیز قرار گرفته است. امید است با طراحی سوالات عملکردی و تدریس روش های فعال در جامعه شناسی به فرهنگ سازی و افزایش سرمایه اجتماعی و باز تولید علوم اجتماعی کمک شایانی صورت پذیرد.

خلاصه درس ۱

به فعالیت های آگاهانه، ارادی و هدفدار انسان، کنش انسانی می گویند.

تا آگاهی نباشد کنشی صورت نمی گیرد. آگاهی صحیح آگاهی ناصحیح

فرد آگاه تا تصمیم نگیرد وارد نکند، کنشی انسانی صورت نمی گیرد.

کنش های انسانی هدف مند و بامعنی هستند.(کنش های یکسان، هدف ها و معانی یکسانی ندارند.)

هر کنشی پیامدهای ارادی دارد که به کنش فرد یادیگران وابسته است.

مثال: مطالعه یادگیری(وابسته به کنش فرد)، کسب نمره(وابسته به اراده استاد)

پیامدی که به اراده‌ی انسان بستگی ندارد پیامد غیرارادی و نتیجه طبیعی کنش است. مثلاً بازکردن پنجره ورود هوای تازه به کلاس

پیامدهای غیرارادی کنش انسانی قطعی و حتمی‌اند.

پیامدهای ارادی کنش انسانی احتمالی‌اند.

هویت کنش به آگاهی است. هدف رفتاری: کنش‌ها را کنترل کنید و به پیامدهای آن بیشتر فکر کنید.

سوالات درس ۱

۱- **کنش و کنشگر را تعریف کنید:** پاسخ: فعالیتی آگاهانه و ارادی که انسان انجام می‌دهد کنش انسانی است. انسانی که کنش انجام می‌دهد کنشگر است.

۲- **فعالیت‌های انسان با فعالیت‌های سایر موجودات زنده چه تفاوتی دارد؟** پاسخ: فعالیت‌های حیوانات بر مبنای غریزه است ولی انسان غیر از فعالیت‌های غریزی دارای فعالیت‌هایی است که آگاهانه، ارادی، هدف دار، معنادار است و در موقعیت‌های مختلف زمانی و مکانی متفاوت است.

۳- **کنش‌های انسان دارای چه ویژگی‌هایی است؟** با آگاهی انجام می‌شود و ممکن است کنترل شود. بر اساس خواست اراده، میل و با تصمیم خود انجام می‌دهد. برای رسیدن به مقصد و هدفی انجام می‌دهد و فعالیت‌های انسان دارای معنا و مفهوم است. آگاهانه، ارادی، هدف دار، معنادار است. هر کنش انسانی ممکن است در موقعیت‌های زمانی و مکانی متفاوت معانی متفاوتی داشته باشد.

۴- **شک و تردید هنگام اتخاذ تصمیم، نشان دهنده کدام یک از ویژگی‌های کنش انسانی است؟** پاسخ: وجود اراده

۵- آیا ممکن است یک کنش انسانی چندین معناداشته باشد؟ مثال بزنید: به گاهی ظاهر کنش یکسان است ولی اطرافیان معانی متفاوتی از آن برداشت می‌کنند. هر کنش انسانی در طرف زمانی و مکانی، معنای خاصی ممکن است داشته باشد. مثلاً دانش آموز در کلاس انگشت اشاره خود را بالا می‌برد ممکن است سوال داشته باشد. ممکن است در خواست خروج از کلاس داشته باشد و ممکن است قصد دیگری داشته باشد. لبخند گاهی معنای تشکر دارد گاهی معنای ترحم و گاهی معنای تمسخر و...

۶- کنش انسانی با آگاهی چه ارتباطی دارد؟ پاسخ: تا آگاهی وجود نداشته باشد کنش انسانی صورت نمی‌گیرد. کنش

هایی که خارج از آگاهی و نیت هستند جزء کنش‌های غیر انسانی به حساب می‌آیند مثلاً اگر ضربه چکش به انگشت مان برخورد کنده‌اند گهان صدایی درد آلود سردهیم، این نغمه درد آلود کنش انسانی نیست بلکه بازتابی طبیعی و غیر ارادی است.

۷- عدم شناخت آثار پیامدهای کنش انسانی چه تاثیری بر زندگی اجتماعی مادر؟ مثال بزنید: بی توجهی به پیامدهای کنش‌های انسانی منجر به پشیمانی و آسیب می‌شود.

۸- آیا همه پیامدهای کنش وابسته به آگاهی واراده‌ی انسان هاست؟ پاسخ: خیر. برخی از پیامدهای کنش‌های انسان، جنبه غیر ارادی و غیر انسانی (طبیعی) دارند. مثلاً کنش سیگار کشیدن پیامد بیماری را به دنبال دارد که کنشگر به دنبال رسیدن به آن نبوده واراده‌ی در خصوص آن پیامد طراحی نکرده است.

۹- آیا پیامدهای کنش انسانی از جنس کنش هستند؟ پاسخ: برخی از پیامدها که وابسته به اراده کنشگر هستند بله و برخی از پیامدها که غیر ارادی و طبیعی هستند خیر.

۱۰- انواع پیامدهای کنش‌های انسانی را بنویسید: پاسخ: ۱- پیامدهای ارادی وابسته به اراده کنشگر که توسط کنشگر قابل کنترل است ولی احتمالی است و ممکن است تحقق پیدا نکند. ۲- پیامدارادی وابسته به اراده دیگران با واکنش نسبت به کنش کنشگر، ایجاد می‌کنند. البته احتمالی هستند و ممکن است اتفاق نیفتند. ۳- پیامدهای غیر ارادی که جنبه طبیعی و قطعی دارند و کنشگر در صدد ایجاد آن نبوده است ولی حتماً اتفاق می‌افتد.

۱۱- پیامدهای ارادی کنش انسانی با پیامدهای غیر ارادی کنش انسانی چه تفاوت‌هایی دارند؟ پاسخ: پیامدهای ارادی احتمالی هستند که ممکن است روی دهنده و ممکن است روی ندهنده‌ولی پیامدهای غیر ارادی قطعی و حتمی هستند و تحت کنترل انسان نیستند.

۱۲- انواع پیامدهای کنش ورزش کردن را بنویسید: کسب سلامتی پیامدارادی وابسته به اراده کنشگر است. کسب مدار ورزشی پیامد ارادی وابسته به اراده دیگران است. سوزاندن چربی و انرژی پیامد غیر ارادی آن است.

۱۳- انواع پیامدهای کنش سیگار کشیدن را بنویسید: سرگرمی پیامدارادی وابسته به اراده کنشگر است. جلب توجه پیامد ارادی وابسته به اراده دیگران است. بیمارشدن پیامد غیر ارادی آن است.

۱۴- انواع پیامدهای کنش رعایت حیا را بنویسید: تامین نیاز روحی و روانی پیامدارادی وابسته به اراده کنشگر است. کسب امنیت پیامد ارادی وابسته به اراده دیگران است. تغییرات روانی پیامد غیر ارادی آن است.

۱۵- انواع پیامدهای کنش کنترل خشم را بنویسید: حفظ آرامش شخصی پیامدارادی وابسته به اراده کنشگر است. میزان پذیرش دیگران یا کاهش پرخاشگری پیامد ارادی وابسته به اراده دیگران است. کنترل ضربان قلب پیامد غیر ارادی آن است.

۱۶- مفهوم جمله زیر چیست: "آدمی در گرو عمل خویش است." پاسخ: معیار آدمی به عاقبت اندیشه در خصوص رفتار و اعمالش است.

۱۷-در کلاس جامعه شناسی یک، انواع کنش های انسانی که از ابتدای جلسه‌ی امروز انجام داده اید را مشخص کنید.

قدم زدن در کلاس و نشستن: کنش فردی — حضور و غیاب دیر: کنش اجتماعی — پرسش و پاسخ دیر با تعدادی از داشت آموزان: کنش اجتماعی. فکر کردن: کنش درونی

۱۸-چند کنش غیرانسانی در محیط مدرسه مثال بزنید؟

تابش نور خورشید — رشد گیاهان باعچه — بارش باران

۱۹-چگونه ممکن است کنشی از انسان سرزند ولی کنش انسانی به حساب نیاید؟ مثال بزنید.

گاهی ممکن است انسان حرکت و کنشی داشته باشد که نسبت به آن آگاهی و برنامه ریزی ندارد مثلاً به صورت نا آگاهانه احساسات خود را در قالب جملاتی از روی هیجان به زبان اورد. باضریبه ای به انگشت خود بینندونا خواسته بالانسی ریتمیک یا نغمه ای خاص سردهد.

۲۰-اجزا و ویژگی های یک کنش انسانی را در قالب یک مثال توضیح دهید.

چون احساس تشنگی می کنم برای رفع آن اجازه می گیرم از کلاس خارج می شوم به حیاط مدرسه رفته آب می خورم و به کلاس باز می گردم. رفع تشنگی هدف من است. اراده می کنم تشنگی خود را در حین تدریس معلم رفع کنم (ارادی بودن) با انگشت اجازه می گیرم (معنا دار بودن) آگاهی دارم که برای رفع تشنگی باید از کلاس خارج شد و چون در حضور معلم هستم بدون اجازه از کلاس خارج نمی شوم (تناسب داشتن با موقعیت زمانی، مکانی و اجتماعی)

۲۱-کنش انسانی در کلاس مثال بزنید که معنای متفاوتی داشته باشد؟

بالا بودن انگشت اشاره: معنای اجازه گرفتن جهت خروج از کلاس، سوال پرسیدن از دیر، اعتراض نسبت به موضوعی و....

۲۲-پیامدهای کنش حضور شما در کلاس در شکل ارادی و غیر ارادی (قطعی) آن را بنویسید.

کسب اطلاعات علمی، پیامدی ارادی و نگاه به قاب عکس کنار تابلو کنش طبیعی

۲۳-در نظام اقتصادی کنشی ارادی مثال بزنید که پیامدی غیر ارادی به دنبال داشته باشد؟

خرید خانه کنشی ارادی است که منجر به پیامد غیر ارادی افزایش تقاضا و افزایش قیمت می شود.

۲۴-در فعالیت های پژوهشی کنشی ارادی مثال بزنید که پیامد های غیر ارادی به دنبال داشته باشد؟ عمل جراحی

بینی کنشی ارادی است که ممکن است عفونت و بدشکل شدن بینی از پیامد های غیر ارادی آن باشد.

کنشی که دیگران را تحت تاثیر و واکنش قرار می دهد کنش اجتماعی است و کنشی که تاثیری در دیگران نداشته و شخصی است کنش فردی به حساب می آید.

۲۶- کنش انسانی با کنش غیرانسانی چه تفاوت هایی دارد؟

کنش طبیعی با اراده، آگاهی و برنامه ریزی انسان بدست نمی آید و خارج از کنترل اوست ولی کنش انسانی آگاهانه، ارادی، هدف دار، معنا دار و متناسب با زمان و مکان و اجتماع است.

۲۷- پیامدهای ارادی یک کنش انسانی با پیامدهای غیر ارادی کنش انسانی چه تفاوت هایی دارد؟

پیامدهای کنش انسانی از قبل مشخص، هدف گذاری شده، با برنامه و انسانی است. ولی پیامدهای غیر ارادی غیر انسانی، قطعی، طبیعی و خود به خود می باشد و از قبل نسبت به آن ها شناسایی صورت نگرفته است.

۲۸- هر کنش انسانی چه پیامدهایی به دنبال دارد؟

۱- پیامدهای ارادی و برنامه ریزی شده (پیامدهایی اند که برای رسیدن به آن برنامه ریزی می کنیم مثل: سحرخیزی برای مطالعه درس)

۲- پیامدهای غیرارادی: پیامدهایی هستند که به صورت خود به خود و طبیعی در کنار پیامدهای ارادی بوجود می آید مثل: سحرخیزی و استفاده از هوای پاک آن

خلاصه درس ۲

کنشی که دیگران را متاثر کند کنش اجتماعی است. پدیده اجتماعی: مجموعه ای از کنش های اجتماعی و پیامدهای آن. وقتی کنش فردی، اجتماعی می شود ارزش و هنجار پدید می آیند.

هنجار اجتماعی: شیوه ای انجام کنش اجتماعی که مورد قبول افراد جامعه است.

ارزش اجتماعی: پدیده های مطلوبی که مورد پذیرش همگانی اند و نسبت به آنها تمایل وجود دارد.

جامعه پذیری: به فرایندی که برای مشارکت درزندگی دنبال می کنیم. (فرایندی که مارا با ارزش ها و هنجارها و نقش ها آگاه می کند). با کنش اجتماعی هنجارها و ارزش های اجتماعی شکل می گیرند. با کنش های اجتماعی ارزش ها و هنجارها تداوم می یابند.

تمام پدیده های اجتماعی از طریق کنش اجتماعی شکل می گیرند، پس تمام پدیده های اجتماعی معنادارند و به تدریج از به وجود آورند گان خود مستقل هستند. هر پدیده اجتماعی فرصت ساز و محدود کننده است.

سوالات درس دو

۱- کنش اجتماعی چیست؟ پاسخ: کنشی انسانی که دیگران را تحت تاثیر قرار می‌دهد.

۲- برای کنش‌های بیرونی و کنش‌های درونی مثال بزنید: پاسخ: نشستن، راه رفتن، غذاخوردن کنش‌هایی بیرونی هستند. فکر کردن، غصه خوردن، پشمیان شدن، امیدوارشدن کنش‌هایی درونی هستند.

۳- برای کنش‌های فردی و اجتماعی مثال بزنید: پاسخ: قدم زدن، مسواک زدن، فکر کردن کنش‌هایی فردی هستند. سلام کردن، تدریس کردن، پاسخ دادن کنش‌هایی اجتماعی هستند.

۴- آیا کنش‌های اجتماعی حتماً باید در حضور فیزیکی دیگران صورت گیرد؟ مثال بزنید: خیر. رعایت مقررات حتی بدون حضور دیگران نیز کنشی اجتماعی محسوب می‌شود. دیگران اگر فیزیکی هم حضور نداشته باشند حضور ذهنی برای کنشگر میتوانند داشته باشند و بر کنش‌های او تاثیر خواهند داشت.

۵- آیا کنش‌هایی که در حضور دیگران ولی بدون توجه به آنها اتفاق می‌افتد کنش اجتماعی‌اند؟ پاسخ: کنشی که موجب ایجاد آگاهی و تاثیرپذیری در دیگران نشود کنش اجتماعی نیست. بنابراین اگر من کنشی در حضور دیگری انجام دهم که او را متاثر نسازد این کنش من جنبه‌ی اجتماعی نخواهد داشت.

۶- باذکر مثالی توضیح دهید که شما چگونه با گذشتگان ارتباط اجتماعی برقرار می‌کنید؟ پاسخ: وقتی مابراز گذشتگان خودبزرگ داشت برگزار می‌کنیم یا فاتحه‌ای نشار آنها می‌کنیم یا طلب آمرزش برای آنها داریم در حال برقراری ارتباط با گذشتگان هستیم.

۷- باذکر مثالی توضیح دهید که شما چگونه با آیندگان ارتباط اجتماعی برقرار می‌کنید؟ پاسخ: وقتی کنشی انجام می‌دهیم که برای آیندگان عواقبی به دنبال دارد مثلاً مطلبی می‌نویسیم تا آنها ازحال خود باخبر سازیم. یا با مصرف بی رویه آب و انرژی محیط زیست نامناسبی برای آنها به ارمغان می‌گذاریم، درحال برقراری ارتباط با آیندگان هستیم.

۸- باذکر مثالی توضیح دهید که شما چگونه با معاصران ارتباط اجتماعی برقرار می‌کنید؟ پاسخ: من در حال تایپ این متن هستم و شماره‌حال خواندن آن هستید پس شماره‌حال تاثیرپذیری از کنش من هستید.

۹- آیا قواعد و شکل ارتباط اجتماعی مبادلوست و دشمن یکسان است؟ مثال بزنید: خیر (به قول حافظ شیرازی) بادوستان مروت بادشمنان مدارا. به قول جامعه شناسان از دشمنان فاصله می‌گیریم و به دوستان نزدیک می‌شویم.

۱۰- آیا قواعد و شکل ارتباط اجتماعی مباغریه و آشنا یکسان است؟ مثال بزنید: خیر ارتباط با غریب‌ها ساده است ولی ارتباط با آشنا یان پیچیده تر و گسترده تر است.

۱۱- آیا قواعد و شکل ارتباط اجتماعی مبامومن و کافر و منافق یکسان است؟ مثال بزنید: خیر به مون اعتماد داریم و ارتباط گسترده‌ای برقرار می‌سازیم (البته اگر خودمون باشیم) با کافر و منافق ارتباطمان را قطع می‌کنیم. (اگر خودمان کافر یا منافق نباشیم). به کافر و منافق اعتماد نداریم و در صدد برقراری ارتباط پایدار با آنها نیستیم.

منظور از پدیده های اجتماعی چیست؟ پاسخ: به کنش ها و پیامدهای کنش (تأثیرات اجتماعی کنش ها)

پدیده ای اجتماعی گفته می شود. مانند: کنش ها، نقش ها، ارزش ها، هنجارها، فرهنگ، عقاید، گروه های اجتماعی، نظام ها و نهادهای اجتماعی و ...

خردترین پدیده ای اجتماعی چیست: پاسخ: کنش اجتماعی

-۱۴ **چرا برخی از پدیده ها را پدیده های اجتماعی می نامند؟** پاسخ: زیرا برخی از پدیده های موجود در اطراف

ما در کنش های انسان ها نسبت به یکدیگر تأثیر دارند و دیگران را به واکنش و امی دارند. مثلا خط کشی خیابان یک پدیده اجتماعی زیرا دیگران را به واکنش و تغییر رفتار و امی دارد.

پدیده ای اجتماعی مثال بزنید و فرصت ها و محدودیت هایی که ایجاد می کند را بنویسید:

پاسخ: قوانین راهنمایی و رانندگی یک پدیده ای اجتماعی است که فرصت آن کمک به سلامتی و تردد سالم است ولی محدودیت آن گاهی کاهش سرعت یا سپری شدن بیشتر زمان است. یا پدیده ای رعایت حجاب ..

مفاهیم ارزش، هنجار، نماد، نقش اجتماعی، جامعه پذیری، کنترل اجتماعی را توضیح دهید و برای

هر یک مثال بزنید: پاسخ: ارزش های اجتماعی: پدیده های مطلوب و خواستنی که مورد پذیرش افراد جامعه اند واعضای جامعه می خواهند به آنها دست یابند. (گرایش نسبت به آنها دارند). مانند: تعلیم و تربیت، موقفیت، اخلاص، سخاوت، سعادت، هنجارهای اجتماعی: شیوه های انجام کنش های اجتماعی هستند که مورد قبول افراد جامعه اند و راه های رسیدن به ارزش های اجتماعی محسوب می شوند. مانند: قوانین و مقررات، الگوهای رفتاری (ارزش های اجتماعی ذهنی هستند) و در ذهن انسان اعتباری یابندولی هنجارهای اجتماعی عینی، ملموس و محسوس هستند و جنبه بیرونی دارند. نماد: نشان ها و علایمی هستند که به کمک آنها پیام ها و معانی به دیگران منتقل می شوند. مانند: علایم راهنمایی و رانندگی، پرچم . نقش اجتماعی: عنوان و برچسبی است که در موقعیت و جایگاه های اجتماعی بر افراد نهاده می شود و برای آنها مجموعه ای از وظایف و حقوق اجتماعی را به وجود می آورد. مانند: نقش فرزند، پدر، مادر، معلم، پلیس و ... جامعه پذیری: فرایند و مرحله که فرد برای مشارکت در زندگی اجتماعی طی می کند و با نقش ها، هنجارها و عقاید و ... جامعه آشنایی شود. فرایندی که هویت اجتماعی فردراما سازد. مثلا در خانواده از طریق تعامل با اطرافیان با نقش فرزندی و شهروندی و مسلمانی و ... آشنایی شویم. یاد رمدرس برای نقش پذیری های اقتصادی و سیاسی و آموزشی و خانوادگی و ... آشنا می شویم. کنترل اجتماعی: مجموعه فعالیت هایی که فرد برای انطباق بالانتظارات و پذیرش فرهنگ جامعه آمده می سازد. (اقداماتی که مارا او داری به رعایت فرهنگ و مقررات اجتماعی می کند). مثلا برای درس خوان ترشدن دانش آموز معلم بانمره یا جایزه اوراتشویق می کند و یا امور دمواخذه قرار می دهد.

کنش اجتماعی، هنجارهای اجتماعی و ارزش های اجتماعی با یکدیگر چه ارتباطی دارند؟ مثال

بزنید: وقتی کنشی از حالت فردی به اجتماعی تبدیل می شود نیازمند هنجار و ارزش اجتماعی می شود. بدون ارزش اجتماعی

هنجار و کنش اجتماعی به وجود نمی آید. اگر هدفی مطلوب است باید برای رسیدن به آن شیوه هایی (هنجارهایی) تعریف

مفاهیم اجتماعی، ارزش تنوع و شادابی را هم اضافه می کنیم بنابراین لازم است که از جای برخیزیم و بارعاایت فاصله نسبی با یکدیگر حرکات کششی و نرمشی را الجام دهیم تا انبساط خاطر و شادابی در فضای کلاس ایجاد شود.

-۱۸- **پدیده های اجتماعی چه ویژگی هایی دارند؟** پاسخ: ۱- پدیده های اجتماعی معنادار، هدف مند، آگاهانه واردی هستند. ۲- پدیده های اجتماعی مستقل از پدیده آورند آن خود هستند. ۳- پدیده های اجتماعی فرصت ساز و محدودیت ساز هستند.

-۱۹- **پدیده ای طبیعی مثال بزنید که جنبه ای اجتماعی پیدا می کند؟** پاسخ: مثلا خشکسالی و کم آبی که پدیده ای طبیعی است موجب ایجاد مهاجرت یا تغیر نقش های اقتصادی که جنبه ای اجتماعی دارند می شود.

-۲۰- **پدیده های طبیعی چه ویژگی هایی دارند؟** پاسخ: پدیده های طبیعی توسط انسان خلق نمی شوندو نتیجه کنش انسان نیستند. جنبه عینی و بیرونی دارند و خارج از ذهنیت انسان نیز به صورت مستقل وجود دارند.

-۲۱- **کنشی فردی مثال بزنید که با حضور اعضای خانواده به کنش اجتماعی تبدیل می شود؟** شنیدن موسیقی در منزل وقتی تنها بودم کنش فردی محسوب می شود ولی وقتی پدر و مادرم به منزل آمدند با تفاق به شنیدن آن پرداختیم و حین شنیدن با ابراز هیجان بر کنش های یکدیگر تاثیر گذاشتیم.

-۲۲- **کنشی مثال بزنید که حضور دیگران در چگونگی اجرای آن موثر باشد؟**

چگونگی اجرای نماز فرادای بانماز جماعت تفاوت دارد. زیرا در نماز جماعت به علت هماهنگی با امام جماعت زمان ادای نماز تحت کنترل فرد نیست.

-۲۳- **در فضای اجتماعی کلاستان چه رابطه ای بین آرمان های اجتماعی، ارزش ها، هنجارها و کنش های اجتماعی وجود دارد؟** آرمان علم آموزی ما با ارزش تفکر و هنجار سکوت در کلاس مطابقت دارد و موجب می شود حین تدریس معلم به دانش آموزان دیگر اجازه ی صحبت غیر درسی ندهیم.

-۲۴- **هنجارها و ارزشها با نقش های اجتماعی چه رابطه ای دارند؟** هر نقشی مجموعه ای از انتظارات و حقوقی است که متناسب با ارزش هاو مقررات جامعه تعریف می شود و اگر ارزش های جامعه تغییر کند مقررات و نقش های اجتماعی تغییر میکند. بنابراین یک نقش در دو جامعه ممکن است وظایف و حقوق متفاوتی داشته باشد.

-۲۵- **آیا ممکن است هنجار های نقشی در دو جامعه ی متفاوت یکسان باشد؟** بله، برخی از ارزش ها جنبه ای جهانی دارند بنابراین صرف نظر از تفاوت های اجتماعی تمام جوامع از آن هنجار پیروی می کنند. مانند نظم و ترتیب

-۲۶- **در چه صورتی ممکن است هنجاری نا به هنجار شمرد شود؟**

در صورتی که ارزش های دو جامعه متفاوت باشند ممکن است هنجاری در یکی از آن ها به هنجار و در جامعه ی دیگر نا به هنجار باشد مانند حجاب و برخی از مواد خوراکی. (رعایت حجاب چادر و مقنعه در ایران هنجار و در اروپا نا به هنجار است).

۲۷- تا چه سطحی جامعه حاضر به کنترل اجتماعی هنجار است؟

هر چه ارزشی در جامعه از اهمیت بیشتری برخوردار باشد هنجار های آن بیشتر کنترل می شود و در صورت هنجار شکنی مجازات بیشتری به دنبال دارد.

28- ارزش توسعه‌ی فرهنگی با چه نوع هنجارهایی در زمینه‌ی خانوادگی، اقتصادی و اجتماعی سازگاری دارد؟ احکام دینی از دوران طفولیت به کودکان آموزش داده شود و نظم، کمک به یکدیگر، برنامه ریزی کردن، هماهنگ بودن به صورت هنجارهای پذیرفته شده‌ی خانواده‌ها، مدارس و نظام اقتصادی باشد تا از نظر فرهنگی امکان تعالی و توسعه فراهم شود.

-۲۹- نظامی مثال بزنید که هنجارها و کنش‌های اجتماعی آن با یکدیگر متناسب باشد؟

کلاس درس جامعه‌شناسی ما مقررات انصباطی خوبی دارد از جمله حین پاسخ‌گویی دانش‌آموزی دیگران صحبت نمی‌کنند.

-۳۰- کنشی مثال بزنید که جنبه اجتماعی داشته باشد و رفتار دیگران در آن تاثیرگذار باشد؟

باند؟! باس پوشیدن برای خروج از منزل چون حضور دیگران موجب تغییر وضعیت ما می‌شود

-۳۱- هنجارهای اجتماعی چه رابطه‌ای با کنش اجتماعی و ارزش‌های اجتماعی دارد؟

هنجارها شیوه‌های انجام کنش اجتماعی هستند و به کمک هنجارها به ارزش‌های اجتماعی می‌رسیم

اگر ارزش‌ها عوض شوند هنجارها و کنش‌های اجتماعی تغییر می‌کند.

-۳۲- هنجارها و ارزش‌های چه رابطه‌ای با نظام‌های اجتماعی و نقش‌های اجتماعی دارند؟ هر نظام اجتماعی از مجموعه‌ی نقش‌ها بوجود آمده است که این نقش‌ها بر اساس هنجارها و

ارزش که با یکدیگر ارتباط برقرار می‌کند.

خلاصه درس ۳

تلashی در مسیر موفقیت

جهان: مجموعه‌های بزرگ

جهان اجتماعی: مجموعه‌پدیده‌های اجتماعی

می‌توان جهان اجتماعی را بایک ارگانیسم مقایسه کرد. (شایسته، تفاوت)

تفاوت: در موجودات زنده عضویت ونظم تکوینی(غیرارادی) و غیرآگاهانه است و تغییرات غیرارادی و ناآگاهانه است.(درجahan اجتماعی عضویت ونظم ارادی و آگاهانه است واعضااز تعریف نقش خودآگاه هستند. یعنی ازوظایف وحقوق نقش شان آگاه اند).

جهان اجتماعی اعتباری است. (بر مبنای آگاهی عمومی و مشترک شکل می‌گیرد). از نسلی به نسل دیگر از طریق فرهنگ انتقال می‌پابد. (ولی ارگانیسم غریزی و رژنیکی است).

اگر فرهنگ جامعه حفظ نشودیا به نسل های بعدی منتقل نشود، آن جامعه دگرگون می شود.

تمام پدیده های اجتماعی متعلق به جهان اجتماعی اند. برخی از پدیده های طبیعی هم جزء جهان اجتماعی اند زیرا در کنش های اجتماعی تاثیر می گذارند. مثلا حشکسالی و زلزله در کنش های اجتماعی تاثیر گزاره استند.

جهان اجتماعی و جهان طبیعی رابطه متقابل دارند.

جهان اجتماعی ← جهان طبیعی

باورود پدیده های جدید به جهان اجتماعی، جهان اجتماعی گسترش می یابد.

سوالات درس سه

۱- مفاهیم جهان و جهان اجتماعی را تعریف کنید: پاسخ: مجموعه های بزرگ جهان نامیده می شوند. مجموعه پدیده های اجتماعی جهان اجتماعی راشکل می دهند.

۲- موجودنده (ارگانیسم) با جهان اجتماعی چه شباهت های دارد؟ پاسخ: ۱- از اعضاء و اجزای متفاوتی تشکیل شده اند. ۲- اجزا و اعضای هریک از آنها به یکدیگر وابسته اند. ۳- اعضای هریک برای حفظ بقای کل عملی انعام می دهند. ۴- اعضای هریک دارای هدف، نظم و چینش خاصی هستند. ۵- تغییر هریک از اجزاء موجب تغییر سایر اجزاء می شود.

۳- موجود نده (ارگانیسم) با جهان اجتماعی چه تفاوت هایی دارد؟ پاسخ: عضویت موجودات زنده ونظم انها تکوینی است (ارادی و آگاهانه نیست). ولی عضویت انسان ها در جهان اجتماعی بالارا و آگاهی همراه است و توسط انسان ها قرارداد و اعتبار می پابد.

۴- یکی از ویژگی های مهم جهان اجتماعی چیست؟ پاسخ: نظم

۵- جهان اجتماعی با یک بازی گروهی چه شbahت هایی دارد؟ پاسخ: ۱- عضویت افراد مختلف ۲- تعریف نقش های متوسط افراد ۳- وجود آگاهی مشترک بین اعضاء ۴- آشنایی اعضاء با مقررات، وظایف و انتظارات.

۶- جهان اجتماعی چگونه طی نسل ها تداوم می یابد؟ پاسخ: از طریق آموزش و انتقال فرهنگ از نسلی به نسل دیگر
۷- فرهنگ چیست؟ پاسخ: آگاهی های مشترک که بر مبنای آن جهان اجتماعی و زندگی اجتماعی شکل می گیرد.

۹- چه بخش هایی از فرهنگ توسط خانواده منتقل می شود؟ پاسخ: بخش های غیررسمی فرهنگ توسط خانواده منتقل می شود.

۱۰- چه بخش هایی از فرهنگ توسط مدرسه منتقل می شود؟ پاسخ: بخش های رسمی فرهنگ توسط مدرسه انتقال می یابد.

۱۱- فرهنگ چگونه منتقل می شود؟ پاسخ: از طریق آموزش عقاید، ارزش ها، هنجارها، تکالیف نقش ها و انتظارات جامعه از نسل فعلی به نسل آینده

۱۲- جهان اجتماعی چگونه گسترش می یابد؟ پاسخ: ورود پدیده های طبیعی به جهان اجتماعی باعث گسترش آن می شود.

۱۳- براساس چه معیاری پدیده های اجتماعی را از پدیده های غیر اجتماعی تشخیص دهیم؟ پاسخ: اراده آگاهی و تاثیری که بر زندگی اجتماعی انسان هادرد. پدیده ای که به شکلی در زندگی و کنش انسان ها تاثیرگذار باشد آن پدیده اجتماعی است، هر چند ظاهر اطیعی و مستقل از وجود آدمی باشد.

۱۴- چگونه یک پدیده ای طبیعی در جهان اجتماعی راه می یابد؟ پاسخ: وقتی یک پدیده ای طبیعی به نوعی زندگی اجتماعی انسان را تحت تاثیر خود قرار دهد و موجب ایجاد کنش ها و پیامدهای ارادی انسان ها شود.

۱۵- آیا جهان طبیعی بر جهان اجتماعی تاثیرگذار است؟ مثال بزنید. پاسخ: بله ممکن است پدیده های طبیعی انسان را به واکنش و تغییرات کنش و ادارد. مثلاً وقوع زلزله موجب تغییرات گسترده در کنش ها، نقش ها و ارتباط های انسان ها بایکدیگرمی شود.

۱۶- شناخت خداوندو جهان ماوراء چگونه بر جهان اجتماعی تاثیرگذارد؟ پاسخ:

۱۷- آیا جهان اجتماعی بر جهان طبیعی تاثیرگذار است؟ مثال بزنید. پاسخ: بله انسان ها با کنش های خود به حفظ جهان طبیعی یا تخریب جهان طبیعی کمک می کنند.

۱۸- کلان ترین پدیده ای اجتماعی چیست؟ پاسخ: جهان اجتماعی

۱۹- هویت جهان اجتماعی بر چه مبنایی قرار دارد؟ پاسخ: جهان اجتماعی بر مبنای فرهنگ آن جامعه شکل می گیرد.

۲۰- منظور از پدیده های اعتباری چیست؟ مثال بزنید. پاسخ: پدیده هایی هستند که در ذهن انسان اعتبار می یابند و توسط انسان ها به صورت یک قرارداد اجتماعی ایجاد می شوند. مثلاً پدیده های صلح، امنیت، آرامش، عدالت توسط انسان ها و قرارداد اجتماعی شکل می یابند.

۲۱- منظور از پدیده های تکوینی چیست؟ مثال بزنید. پاسخ: پدیده هایی که مستقل از ذهن و اعتبار انسان ها وجود ندارند. وجود آنها با آگاهی و اراده انسان شکل نیافته است.

-۲۲- آیا ممکن است پدیده های تکوینی به جهان اجتماعی راه یابند؟ مثال بزنید. پاسخ: به اگر پدیده ای

که خارج از اراده و آگاهی انسان شکل یافته در کنش های اجتماعی انسان موثر واقع شود به درون جهان اجتماعی انسان ها وارد شده است.

-۲۳- پدیده ای طبیعی مثال بزنید که برای عده ای جنبه ای اجتماعی داشته باشد و برای عده ای جنبه

ی اجتماعی نداشته باشد. پاسخ: مثلاً رودخانه می سی سی پی در آگاهی مردم شهرمان قرارندارد و زندگی ما را تحت تاثیر قرار نمی دهد ولی زندگی اجتماعی مردم کشور آمریکا را تحت تاثیر قرار می دهد در جهان اجتماعی آنها وجود دارد.

-۲۴- یکی از جهان های اجتماعی اطراف خود را با جهان طبیعی مقایسه کنید؟ پاسخ: همان طور که بدن آدمی از دستگاه

های مختلفی تشکیل شده و این دستگاه ها بایکدیگر رابطه متقابل دارند و هر کدام از اجزای کوچکتری تشکیل شده اند، جهان

اجتماعی اطراف من نیز از نظام ها و نهادهای کوچکتر اقتصادی، سیاسی، آموزشی و خانواده تشکیل شده و هر کدام از آن ها اجزای

کوچکتری دارند و هر یک از این خرد نظم ها بایکدیگر رابطه متقابل دارند و تغییر هر جز موجب تغییر سایر اجزا می شود.

-۲۵- چگونه فرهنگ به ایجاد جهان اجتماعی می پردازد؟ پاسخ: فرهنگ شناخت های مشترکی است که موجب می شود

براساس آن افراد بایکدیگر رابطه برقرار کنند و هر بار ارتباط بین اشخاص باورهای مشترکی را ایجاد کنند، فرهنگ هویت و آگاهی مشترک جهان اجتماعی است.

-۲۶- جهان اجتماعی دارای چه نوع ترکیب هایی از نظر روابط بین اعضاء است؟ پاسخ: اجزای تشکیل دهنده ای جهان

اجتماعی یک رابطه می مستقیم و رو در رو دارند که ترکیبی مکانیکی است ولی ارتباطی اعتباری و غیر مستقیم نیز بین آنهاست. مثلاً

رابطه ای که با گذشتگان با آیندگان داریم.

-۲۷- منظور از هویت اعتباری چیست؟ پاسخ: هر گروه اجتماعی مجموعه ویژگی هایی دارد که فراتر از ویژگی های تک تک

آنهاست و یک اعتبار جدید واردی است که به وجود می آید. مثلاً کلاس درس فراتراز جمع فیزیکی عده ای از افراد است.

-۲۸- چرا جهان اجتماعی اعتباری است؟ پاسخ: چون جهان اجتماعی با اراده، قرارداد و توافق جمعی به وجود می آید و هر فرد

براساس مزايا (حقوق) و تکاليف آن جهان اجتماعی عضو می شود.

-۲۹- شیوه های انتقال فرهنگ توسط خانواده های گذشته با خانواده های امروز چه تفاوت هایی دارد؟ پاسخ:

خانواده های قدیم بخش عمدی تولید و انتقال فرهنگ را بر عهده داشتند ولی امروز از طریق آموزش های رسمی، فناوری های

ارتباطی جدید و تنوع گروه های اجتماعی بخش کمی از فرهنگ توسط خانواده ها منتقل می شود.

-۳۰- نظام اجتماعی چگونه شکل میگیرد؟ پاسخ: انسان ها به کمک یکدیگر روابط اعتباری به وجود می آورند تا یک نظام

اجتماعی شکل گیرد. مثلاً افرادی از گوش و کنار شهر قرداد هایی مانند: دانش آموزی، معلمی، مدیری و... به وجود می آورند تا نظام

۳۲-چگونه فرهنگ به ایجاد جهان اجتماعی می پردازد؟ پاسخ: فرهنگ موجب میشود انسان هابتوانند با یکدیگر رابطه برقرار کنند و از جمع ارتباطشان جهان اجتماعی شکل گیرد.

۳۳- چگونه فرهنگ انتقال میابد؟ انتقال فرهنگ چه تاثیرات اجتماعی دارد؟ پاسخ: فرهنگ از نسلی به نسل دیگر از طریق خانواده نظام آموزشی رسانه ها و گروه های اجتماعی انتقال میابد با انتقال فرهنگ جهان اجتماعی باز تولید میشود.

۳۴- پدیده ای طبیعی در شهرستان محل زندگی خود مثال بزنید که درون جهان اجتماعی مردم قرار داشته باشد و دلیل ورود این پدیده به زندگی اجتماعی مردم را تجزیه و تحلیل کنید؟ پاسخ: مثال: رشتہ کوه؛ چون با جلوه های دیدنی و زیبایی که دارد موجب جلب گردشگر به شهرستان شده و مشاغل جدید به وجود اورده است و سکونت گاه عدهای از مردم شده است.

۳۵- جهان اجتماعی شما در حال حاضر با جهان اجتماعی پنج سال قبل زندگی تان چه تفاوت هایی دارد؟ پاسخ: اینکه دوستان بیشتری دارم ، نقش های اجتماعی جدید پذیرفته ام ، وظایف و حقوق نقش هایم افزایش یافته است روابط اجتماعی ام پیچیده تر شده است ف به ارزش های بیشتری اعتقاد دارم ، هنجرهای بیشتری رعایت می کنم ، ارتباط اجتماعی معجازی دارم ، بر افرایشتری اثر می گذارم و از افراد بیشتری اثر می پذیرم و در یک کلام جهان اجتماعی ام گسترده تر شده است.

۳۶- چگونه می توان پدیده های جهان طبیعی و فراتطبیعی را جزء جهان اجتماعی به کار برد؟ پاسخ: پدیده ها تازمانی که در زندگی اجتماعی انسان ها اثر داشته باشند ، و موجب ارتباط انسان ها شوند جزء جهان اجتماعی محسوب می شوند. مانند: جنگل ها ، بیابان ، فلات (طبیعی) ایمان ، آخرت ، روح ، افسانه (فراتطبیعی)

۳۷- چرا بیابان ها و کوه ها می توانند در جهان اجتماعی قرار گیرند؟ پاسخ: چون این پدیده های طبیعی در شکل روابط و کنش های اجتماعی بر نقش های اجتماعی و زندگی اجتماعی تأثیر گذار هستند، می توانند درون جهان اجتماعی قرار گیرند.

۳۸- پدیده های زلزله ، خشکسالی و آب و هوا چگونه درون جهان اجتماعی قرار می گیرند؟ پاسخ: از جهتی که موجب برقراری ارتباط انسان ها و تغییر شیوه ای زندگی مردم می شود ، درون جهان اجتماعی می باشد.

۳۹- جهان اجتماعی چگونه بسط می یابد؟ پاسخ: انسان ها از طریق تجسم ذهنی و تحت تاثیر قرار گرفتن پدیده ها جهان اجتماعی خود را گسترش می دهند مثلا تازمانی که انسان پدیده ای الکتریسیته را نمی شناخت جزء جهان اجتماعی او نبود.

۴۰- چرا شناخت خداوند و فرشتگان جزء جهان اجتماعی محسوب می شود؟ پاسخ: چون ارزش ها و آرمان های جهان اجتماعی انسان ها را تغییر می دهد.

۴۱- قنات با آب و هوای ایران چه ارتباطی دارد و دارای چه ابعاد اجتماعی می باشد؟ پاسخ: باتوجه به نیمه بیابانی

بودن ایران و کمبود آب، ایرانیان قنات را ابداع کردند که در زندگی اجتماعی و روابط مردم تاثیرگذار بوده است. قنات در ایران موجب شکل گیری شبکه ای از روابط اجتماعی و فرهنگ سخت کوشی، تعاوی و همیاری شده است.

۴۲- چگونه پدیده های گذشتگان و آیندگان درون جهان اجتماعی قرار می گیرند؟ چرا؟ پاسخ: عبرت گرفتن از

سرنوشت دیگران در زندگی اجتماعی ما تاثیر دارد. (گذشتگان) تلاش می کنیم مایه‌ی عبرت دیگران نشویم (پس با آیندگان ارتباط و تاثیر مقابل اجتماعی داریم).

خلاصه درس ۴

جهان اجتماعی از اجزای مختلفی (پدیده های اجتماعی) تشکیل شده است که این اجزاء از نظر اندازه و دامنه در طیفی از خرد تا کلان تقسیم می شوند.

کلاس. مدرسه. اداره آموزش و پرورش. اداره کل. وزارت آموزش و پرورش. نظام آموزشی. (خردتاکلان) فایده تقسیم بندی پدیده های اجتماعی به خرد و کلان چیست؟ بهترمی توان به تحلیل آن پدیده پرداخت. (میزان اثرگذاری و اثرپذیری آن پدیده، علل به وجود آمدن پدیده و میزان اثرگذاری بر دیگر پدیده ها را بهترمی توان تشخیص داد.) تمام پدیده های اجتماعی دارای معنا هستند. برخی بعد محسوس ترو مادی تری (عینی) دارند، (مانند راه رفتن، ساختمان تجاری و...) برخی بعد ذهنی بیشتری دارند. (مانند فکر کردن، عقیده، ارزش) بعد ذهنی از اهمیت زیادی برخوردار است. (چون تا ذهن روشن نشود آگاهی و هویت شکل نمی گیرد).

لایه های جهان اجتماعی: لایه های سطحی: نقش حیاتی و اساسی ندارند. به آسانی تغییر می کنند. اثرات محدودی دارند. با حذف یا تغییر آنها تداوم جهان اجتماعی ادامه می یابد و تحولی صورت نمی گیرد. (مانند هنجارها و نمادها) لایه های عمیق و بنیادین: به آسانی تغییر نمی کنند. اگر حذف شوند، جهان اجتماعی فرمی ریزد. تاثیرات همه جانبه و فراگیر دارند. (عقاید و ارزش ها) عمیق ترین لایه: باورنسبت به اصل جهان هنجارها و نمادها بر مبنای ارزش ها و عقاید هستند و عقاید و ارزش ها بر مبنای نگاه به اصل جهان نهادهای اجتماعی: مجموعه ای از عقاید، ارزش ها، هنجارها و نمادهایی که برای رفع نیازهای معینی در جهان اجتماعی به وجود می آیند. هر نهاد اجتماعی شیوه قابل قبولی برای تامین نیازهای افراد دارد. مهم ترین نهادهای اجتماعی: خانواده، تعلیم و تربیت، سیاست و اقتصاد. نهادها مرکز اصلی جهان اجتماعی اند.

سوالات درس ۴:

۱- جهان اجتماعی از چه اجزایی تشکیل شده است؟ پاسخ: جهان اجتماعی از لایه های عمیق مانند

فرهنگ، آرمان اجتماعی، عقاید و ارزش‌های اجتماعی و لایه های سطحی مانند نمادها و هنجارها و مدها تشکیل شده است همچنین از منظری دیگر دارای ابعاد خردیاکلان، ابعاد ذهنی و عینی است.

۲- پدیده های اجتماعی را بر اساس چه مبانی می توان تفکیک کرد؟ پاسخ: ۱- بر اساس اندازه و دامنه (کلان و خرد و میانه) ۲- ذهنی و عینی و میانه ای این دو ۳- لایه های عمیق و بنیادین و لایه های سطحی

۳- پدیده های اجتماعی زیرا بر اساس اندازه و دامنه به ترتیب از خرد به کلان تفکیک کنید: دانش

آموز، مدرسه، کارخانه، فرهنگ، کشور، شهر، اداره، کتاب، حکومت، هنجار، کنش، نظام آموزشی

کلان

خرد

۱- دانش آموز/ کنش/ کتاب/ هنجار ۲- مدرسه/ اداره/ کارخانه ۳- شهر/ نظام آموزشی/ حکومت ۴- فرهنگ/ کشور

(نقش اجتماعی به عنوان یک پدیده ای اجتماعی در نظر گرفته می شود).

۴- تقسیم بندی پدیده های اجتماعی به خرد و کلان چه فوایدی دارد؟ پدیده های اجتماعی

اثرگذار و اثرپذیر هستند وقتی آنها را بر اساس اندازه و دامنه تقسیم می کنیم بهتر می توانیم نحوه ارتباط و تاثیرگذاری

و تاثیرپذیری آنها را بررسی کنیم مثلا یک پدیده مانند خودکشی در سطح فردی، موردی و خرد روی داده است یا

در سطح اجتماعی بروز کرده است. یا پدیده بیکاری در سطح فردی بررسی می شود یا در سطح منطقه ای یا

در سطح کشوری یا بین المللی. یا پدیده یادگیری و آموزش در سطح مدرسه یا منطقه یا استان یا کشور بررسی می

شود و نحوه ارتباط و نظارت بین اجزاء از نظر دامنه و اندازه مورد توجه قرار می گیرد.

۵- آیات تمام پدیده های اجتماعی هوتی معنایی و ذهنی دارند؟ پاسخ: بله تمام پدیده های اجتماعی در ذهن

انسان اعتبار و هویت می یابند.

۶- پدیده های اجتماعی زیرا بر اساس بعد ذهنی و معنایی و بعد عینی (محسوس و مادی) تفکیک کنید:

عشق، نظم، قوانین، فرهنگ، ارزش ها، هنجارها، موسیقی، لذت موسیقی، برنامه

کلاسی، معرفت، تابلوهای رانندگی،

ذهنی

عینی

۴

۳

۲

۱

(تابلوهای، برنامه کلاس) (هنجارها، موسیقی، قوانین) (فرهنگ) (نظم، ارزش ها، معرفت، لذت موسیقی، عشق)

۷- در جهان اجتماعی کدام یک از ابعاد عینی یا ذهنی پدیده های اجتماعی مهم تر هستند؟

چرا؟ پاسخ: پدیده های ذهنی مهم ترند. زیرا تاذهن روش نشودو آگاهی به وجود نیاید هویت، عمل و عینیت شکل

نمی گیرد. ذهنیت فقط محسوس انسان است ولی عینیت در سایر موجودات نیز مشاهده می شود.

۸- آیا هم اجزای جهان اجتماعی از اهمیت یکسانی برخوردارند؟ خیر پدیده های ذهنی مهم ترند زیرا

تا پدیده های ذهنی شکل نگیرد پدیده های عینی به وجود نمی آیند. تا آگاهی شکل نگیرد عملی عینیت نمی یابد. مثلا

تا نسبت به توانایی های خود آگاه نشویم حرکتی درجهت به کارگیری آنها نخواهیم داشت.

۹- منظور از لایه های عمیق و بنیادین جهان اجتماعی چیست؟ مثال بزنید. پاسخ: بخش هایی از لایه های

جهان اجتماعی که تاثیرگذار و تعیین کننده اندلاعی های عمیق هستند تاثیرات همه جانبی و فراگیر در جهان اجتماعی

دارند و کمتر تغییر می کنند ولی اگر تغییر کنند با تغییر این لایه ها جهان اجتماعی نیزدگر گون می شود. مانند آرمان، عقاید وارزش های اجتماعی یک جهان اجتماعی

- ۱۰- منظور از لایه های سطحی جهان اجتماعی چیست؟ مثال بزنید. پاسخ: لایه های سطحی جهان

اجتماعی تاثیرات محدود تری دارند، بیشتر تغییر می کنند و نقش حیاتی و اساسی در جهان اجتماعی ندارند مانند هنجارها، نمادها، مدها

- ۱۱- پدیده های اجتماعی زیر در کدام یک از لایه های عمیق یا سطحی جهان اجتماعی

قرار گرفته اند؟ ارزش ها، هنجارها، شیوه آشپزی، سبک معماری، فرهنگ، مقررات، عقاید، مدل لباس، مراسم خواستگاری، مراسم عزاداری، مدروز، جشن فارغ التحصیلی، سرودملى پاسخ: (لایه های عمیق: ارزش ها، فرهنگ، عقاید) (لایه های سطحی: هنجارها، شیوه آشپزی، سبک معماری، مقررات، مدل لباس، مراسم خواستگاری و عزاداری، مدروز، سرودملى و جشن فارغ التحصیلی)

- ۱۲- در چه صورتی جهان اجتماعی دچار تحول می شود؟ پاسخ: در صورتی که تغییر لایه های سطحی به لایه های عمیق نفوذ کند و موجب تغییر بنیادین عقاید و ارزش های یک جامعه شود.

- ۱۳- در عین قرین لایه های جهان اجتماعی کدام عقاید قرار دارد؟ پاسخ: عقاید مربوط به اصل جهان و جایگاه انسان در آن. عقاید مربوط به مرگ وزندگی. عقاید مربوط به هستی شناسی

نهاد اجتماعی را تعریف کنید: پاسخ: مجموعه ای از عقاید، ارزش ها، هنجارها و نمادهایی که برای رفع نیازهای معینی از افراد و جهان اجتماعی باشیو قابل قبولی به وجود می آید.

- ۱۵- مفهوم نهادهای اجتماعی در چه صورتی معنامی یابند؟ پاسخ: وقتی اجزا لایه ای جهان اجتماعی را در ارتباط باهم در نظر بگیریم و روابط بین لایه های اجتماعی را بررسی کنیم.

- ۱۶- نهادهای اجتماعی مهم هر جامعه را نام ببرید: پاسخ: خانواده، آموزش، سیاست، اقتصاد

- ۱۷- برای هر کدام از نهادهای اجتماعی مهم جامعه چند نام ببرید: پاسخ: برای خانواده حلقه ازدواج، سند ازدواج، جهیزیه، دسته گل عروس نماد محسوب می شوند. برای نهاد تعلیم و تربیت (نهاد آموزشی) برنامه کلاس، دفتر و قلم و امتحانات، نمره، زنگ مدرسه نماد محسوب می شوند. برای نهاد اقتصاد:

پول، استاد بانکی، نمودارهای عرضه و تقاضا و... شاخص ها و متغیرهای اقتصادی نماد محسوب می شوند. برای نهاد سیاست: پرچم و عکس رهبران و سرودملى نماد محسوب می شوند.

- ۱۸- هر کدام از نهادهای اجتماعی مهم جامعه (خانواده، آموزش، اقتصاد و سیاست) برای جهان

اجتماعی که اثرات مهمی خواهد داشت؟ پاسخ: نهاد خانواده، تولید نسل (ایجاد نیروی انسانی)، جامعه پذیری. نهاد تعلیم و تربیت (آموزشی): جامعه پذیری، آموزش نیروی انسانی. نهاد اقتصاد: تامین نیازهای مادی، رفاه اقتصادی.

نهاد سیاست: حفظ تعادل جهان اجتماعی کل، امنیت، برنامه ریزی و سیاست گذاری

هر جهان اجتماعی می تواند بانیازهای دیگر جو اعم متفاوت باشد بنابراین نهادهایی هم به وجود می آورند با یکدیگر متفاوت هستند.

۲۰ - پدیده های ذهنی، عینی، خرد و کلان از کلاس درس خود بنویسید؟

امتحان درسی: ذهنی خرد

بخاری کلاس: عینی خرد

موفقیت تحصیلی: ذهنی کلان

کل کلاس: عینی کلان

۲۱ - مثالی بزنید که نشان دهد پدیده های مربوط به نهادهای خانواده، اقتصادی، سیاسی و آموزش بر یکدیگر تاثیر دارند؟

براساس تصمیم نهاد سیاسی دختر و پسر باید در محضر رسمی خطبه‌ی عقد خود را ثبت کنند تا خانواده تشکیل شود. نهاد خانواده با زاد ولد نیروی انسانی در اختیار نهاد آموزشی قرار می دهد تا با آموزش نیروی انسانی متخصص در اختیار نظام اقتصادی قرار گیرد و نهاد اقتصادی با پرداخت مالیات بودجه‌ی نظام سیاسی را تامین کند و نهاد سیاسی بر فعالیت‌های دیگر نهادها نظارت می کند.

۲۲ - تغییر لایه‌های جهان اجتماعی در زندگی مردم چه تأثیری دارد؟

اگر لایه‌های سطحی فرهنگ تغییر کند روابط اجتماعی، عقاید و ارزش‌ها تغییر چندانی نخواهد داشت ولی اگر لایه‌های بنیادی و عمیق فرهنگ تغییر کنند (حذف شوند یا تبدیل شوند) کل جهان اجتماعی دگرگون می شود.

۲۳ - نماد‌ها چگونه بوجود می آیند و چگونه تغییر می کنند؟

نماد‌ها نشانه‌هایی هستند که پیام‌ها، مفاهیم و معانی را منتقل می کنند. بنابراین اگر شرایط محیطی و اجتماعی جامعه از نظر کمی و کیفی تغییر کنند، نماد‌ها هم تغییر می کنند و اگر این تغییرات ادامه دار باشند، به تدریج ارزش‌های جدیدی بوجود آمد و ارزش‌های قبلی تغییر می کند.

۲۴ - برای هر یک از نهادهای جامعه یک پدیده اجتماعی ذهنی و یک پدیده اجتماعی عینی بنویسید؟ ۱.

آموزشی: عینی: معلم. ذهنی: پیشرفت تحصیلی. ۲. خانواده: عینی: پدر. ذهنی: میانه: ارتباط اجتماعی ذهنی: عشق خانوادگی.

سیاسی: عینی: کلانتری. ذهنی: میانه: سیاست گذاری. ذهنی: امنیت. ۴. اقتصادی: عینی: پول. ذهنی: میانه: عرضه ذهنی: بیت کویین

۲۵ - پدیده‌های اجتماعی را تقسیم بندی کنید؟ ۱. از نظر اندازه و دامنه (خردو کلان). ۲. از نظر عینی و ذهنی (حسی و غیرحسی)

۲۶ - چه بوداشتی از مفهوم نماد دارید؟ نشانه‌هایی که به کمک آن معنی و مفهومی را منتقل می کنند نماد می گویند. مثلا

۲۷ - پدیده های اجتماعی را نام ببرید که مربوط به هر یک از نهادهای اصلی جهان اجتماعی باشد.

۱-نهاد خانواده که پدیده هایی مانند ازدواج ، طلاق ، مراسم خواستگاری ، تولد ، سالخوردگی و کودکی مربوط به آن

است. ۲-نهاد سیاسی که پدیده های اجتماعی مانند امنیت ، عدالت ، نظم ، برخورداری از قانون ، سیاست گذاری و... مربوط به

آن است ۳-نهاد آموزشی که پدیده های اجتماعی تعلیم و تربیت ، جامعه پذیری ، فرهنگ پذیری ، مدرک تحصیلی ، مدرسه

ف دانشگاه ، امتحان ، کارنامه ای تحصیلی و... مربوط به آن می شود. ۴-نهاد اقتصادی که شامل تورم ، عرضه و تقاضا ، مبادله

ی کالا ، بانکداری و.... مربوط به آن می شود.

۲۸-پدیده های اجتماعی از نظر اندازه و دامنه چگونه تقسیم می شوند؟

مثال بزنید. ۱-پدیده های اجتماعی خرد مانند هنجارها ، کنش های اجتماعی افراد ، گروه های کوچک ۲-پدیده های

اجتماعی کلان که پدیده های بزرگ و وسیع را بررسی می کند مانند آرمان ها ، عقاید و فرهنگ ، سازمان ها ، ملت ، نظام

اجتماعی کل ۳-پدیده هایی با دامنه ای متوسط که بین دو بخش قبلی قرار می گیرد مانند نظام های اجتماعی کوچک مانند

خانواده

۳۱-پدیده های اجتماعی از نظر هویت به چند دسته تقسیم می شوند؟

۱-عینی که محسوس و قابل دریافت حسی است مانند جنگ ، تصادف ، معماری ، لباس پوشیدن ، هدیه دادن و ... ۲-پدیده

های ذهنی که بیشتر جنبه ای نامحسوس و درونی دارد مانند قانون ، عقاید ، آرمان ها ، ارزش ها ، فرهنگ و... (البته برخی از

پدیده های اجتماعی بین این دو هستند یعنی هم جنبه های ذهنی و هم عینی دارند مانند اینترنت ، فرهنگ ، قوانین رقابت ،

فااوری ، مدو صلح) (فرهنگ به دلیل میانه دهنی و عینی قرار دارد که بسیاری از مصادیق آن مانند شیوه های معماری ، پوشش

و تغذیه و... مستقیما قابل رویت هستند و برخی مانند ارزش ها و عقاید و آرمان ها قابل دریافت عینی نیستند و کاملا دهنی

هستند).

۳۲-لایه های جهان اجتماعی به چند بخش تقسیم می شوند برای هر یک مثال بزنید.

۱-لایه های عمیق و بنیادی جهان اجتماعی: لایه هایی هستند که در سطح کل جهان اجتماعی تأثیرگذار هستند و تأثیرشان

بسیار مهم و تعیین کننده است مانند نظام خانواده ، نظام تعیم و تربیت ، اصول دین ۲-لایه های سطحی جهان اجتماعی: لایه

هایی هستند که نقش حیاتی و اساسی ندارند و امکان تغییر بیشتری دارند و در صورت تغییر یا حذف آنان تغییر عمده ای در

جامعه به وجود نمی آید مانند آداب ازدواج ، مراسم به خاک سپاری مردگان ، لهجه ها و آداب محلی ، بازی های گروهی ،

مراسم جشن تولد و ...

۳۳-چند نماد که در چند دهه ای اخیر در جامعه ای ایران بوجود آمده است را بنویسید.

نمادهای گفتاری و نوشتاری مانند گیرداده ، کیلیک کرده ، سه شده ، تابلو شده ، قرمیت ، پاچه خواری ، اشاره ای انگشت

شست، لایک،

خلاصه درس ۵:

جهان های اجتماعی واحد نیستند، متنوعند. چون آگاهی ها و کنش ها متفاوت اند.

جهان اجتماعی جمع جامعه و فرهنگ است، بنابراین طبیعتا تنوع دارند.

جهان های اجتماعی برهم اثر می گذارند و با تباطه دارند ولی در طول هم نیستند و از مسیر گریزناپذیر حرکت نمی کنند.

انسان ها د... ا. ف. هنگ، انتقال نسبتی، اکه فعال، اند با اراده د، آن تغییر اراده د کنند.

اجتماعی حفظ می‌شود.

تغییرات عمیق جهان اجتماعی: تغییر در لایه‌های عمیق که هویت جهان اجتماعی را دگرگون می‌کند (تغییر در آرمان و اعتقادات وارزش‌های اصلی) (مثلاً: تبدیل ایران باستان به ایران اسلامی)

الگوی حرکت و پیشرفت تک خطی (جهان‌های در طول هم): همه جهان‌های اجتماعی شبیه یک دیگرند و مسیر یکسانی را طی خواهند کرد. عقب مانده هباید الگوی پیشرفت‌ها را در پیش بگیرند.

جهان‌های در عرض هم: جهان‌های اجتماعی متنوع‌اند و هر جهان اجتماعی ارزش‌ها و فرهنگ‌های متناسب با خود را دارند و مسیرهای متفاوتی را طی می‌کنند.

در دیدگاه جهان‌های در عرض هم، جهان اجتماعی باید گرجهان‌ها ارتباط فعال دارد و از تجارت آنها استفاده می‌کند بدون اینکه هویت خود را از دست بدهد. تجارت دیگران را بومی سازی می‌کند. (متناسب با شرایط خود تغییر میدهد.)

سوالات درس ۵

۱- چرا جهان‌های اجتماعی انسان‌ها یکسان نیستند و متنوع‌اند؟ پاسخ: چون آگاهی، نیازها و اراده انسان‌ها

متفاوت است، ارزش‌ها، عقاید و فرهنگ‌های متفاوت به وجود می‌آید و چون فرهنگ‌ها متفاوت هستند جهان‌های اجتماعی هم متفاوت خواهند بود.

۲- جهان اجتماعی مثال بزنید که مبنی بر تبعیض نژادی باشد؟ پاسخ: در گذشته در کشور آفریقای جنوبی

جهان اجتماعی برقرار بود که به آپارتاید می‌گفتند و در آن بین ساهان و سفیدپوستان بسیار تبعیض وجود داشت. ۴ میلیون سفیدپوست از تمامی امکانات شغلی برتر و منافع مادی جامعه برخوردار بودند و ۲۰ میلیون سیاه پوست کارگروه از طبقات پایین جامعه محسوب می‌شدند. حتی پارک‌ها و سینماها به ورت ناعادلانه بین آنها تقسیم شده بود.

نمونه دیگر تبعیض نژادی در دوران جاهلیت پیش از اسلام در جامعه عرب نشین وجود داشت که قبیله‌هایی ثروتمند و حاکم و بقیه طوایف و مردم تحت ستم و سلطه طبقه حاکم ثروت مند بودند.

۳- تفاوت‌های میان جهان‌های اجتماعی برچه نوع تفاوت و تغییراتی است؟ پاسخ: در جهان‌های

اجتماعی برخی از تغییرات به وجود می‌آید. گاهی تغییرات در لایه‌های سطحی جامعه (هنگارها، نمادها و مدها)

به وجود می‌آید مثلاً در رابطه با قوانین اجرایی، تغییرات زبانی و لهجه، فعالیت‌های اقتصادی و آموزشی ولی

گاهی تغییرات در لایه‌های عمیق و بنیادین جهان اجتماعی (عقاید، ارزش‌ها) به وجود می‌آید. اگر لایه‌های عمیق و محوری جهان اجتماعی تغییر کند جهان اجتماعی، جهان دیگری خواهد شد.

۴- چند نمونه تاریخی از تغییرات جهان اجتماعی در نوع عمیق و نوع سطحی آن بنویسید. پاسخ:

مثلاً وقتی ارزش‌ها و عقاید بت پرستی در دوران جاهلیت عرب به توحید و عبادت پروردگاری کنند جهان اجتماعی

جدید اسلامی شکل گرفت. یعنی به صورت بنیادین جهان اجتماعی قبلی دگرگون شد و جهان اجتماعی

جدیدی به وجود آمد. در لایه‌های سطحی به صورت مکرر و پیوسته تغییراتی به وجود می‌آید. نمونه آشکار آن

تغییر نظام آموزشی است که هم اکنون دانش آموزان جدید آن را پایه دهم می نامندیا رشد اقتصادی

، تولید کل، قیمت ها و ... دریک جامعه هر سال نسبت به سال های دیگر افزایش یا کاهش می یابد و ...

۵- آیا جهان های اجتماعی، تاریخ (سرنوشت و سرگذشت) یکسانی دارند؟ پاسخ: خیر، گذشته

، اهداف، نیازها، سطح آگاهی و میزان اراده جوامع با یکدیگر متفاوت است.

۶- نگاه تک خطی به تاریخ بشر چگونه است؟ پاسخ: همه جوامع از راهی که طی می کنند شبیه

یکدیگرند. همانطور که موجود زنده مراحل یکسانی را در رشد خود طی می کند دوران

تولد، طفولیت، کودکی، نوجوانی.... پیری را طی می کند، جوامع نیز دوران تولد، کودکی تا پیری را در بال می کنند

و همه یک مسیر را می گذرانند. همه جوامع دریک خط هستند فقط برخی جلوترند و برخی عقب تر. جوامع عقب

تر باید از الگوهای جوامع جلو تراستفاده کنند تا از وضعیت کنونی خود جلو تر و ند. (دیدگاه عده ای از جامعه

شناسان)

۷- نگاه مردم شناسان به تفاوت های جهان های اجتماعی چگونه است؟ پاسخ: برخی از جمله عده ای

از مردم شناسان معتقدند که هر جهان اجتماعی فرهنگ و تمدن مناسب خود را به وجود می آورد و بر اساس آرمان ها

وارزش های خود دچار تحولات می شوند. برخی از فرهنگ ها مانند گارتنرند و برخی پس از مدتی ازین می

روند. هر جهان اجتماعی مسیر و راهی مخصوص خود را طی می کند مثلا جهان اجتماعی غرب، جهان اجتماعی

اسلام. جهان اجتماعی چین، جهان اجتماعی هند و ...

۸- نظریه استعمار با نظریه سیر تک خطی جوامع چه ارتباطی دارد؟ پاسخ: کشورهای استعمار گر نظریه

سیر تک خطی جوامع را مطرح می کنند تا مردم این کشورها به فکر ایجاد و انتخاب مسیری متفاوت در آینده

خود بنشند و همچنان از آنها الگوبگریند و ادامه دهنند آنها بنشند و تحت سلطه جوامع استعمار گر باقی بمانند.

۹- چگونه به تنوع جهان های اجتماعی پی می برد؟ هنگامی که جوامع مختلف در نقاط گوناگون جهان را با فرهنگ ها،

ارزش ها، عقاید و هنجار های متفاوت مشاهده می کنیم.

۱۰- جهان اجتماعی ما با جهان اجتماعی گذشتگان در چه زمینه هایی متفاوت است؟ در ارزش ها، باورها، هنجارها

، نمادها، شناخت و اراده و کنش های اجتماعی متفاوت است.

۱۱- جهان اجتماعی چگونه استوار می شود؟ از طریق کنشگران فعل و تاثیر گذار که از طریق اراده برای انسان ها معرفت به

وجود می آورند و معرفت خلاقانه از طریق آموزش و تربیت، انتقال می دهند.

۱۲- ارزش های جهان اجتماعی اسلام را با ارزش های جامعه گروه ترویریستی مقایسه کنید؟ جهان اسلام بر

مبانی عدالت، تقویت برادری و برابری ولی گروه ترویریستی حق حیات برای مخالفان قائل نیستند و دارای اندیشه های خودخواهانه

، شیطانی، اساطیری و قوم مدارانه است.

۱۳- تهاجم فرهنگی به دنبال کدامیک از تغیرات جهان اجتماعی است؟ تهاجم فرهنگی به دنبال ایجاد تغییر در لایه های عمیق یک جهان اجتماعی است و تلاش می کند عناصر ثابت و محوری یک فرهنگ را تبدیل و تغییر دهد و هویت اصلی فرهنگ را نشانه می گیرد.

۱۴- جهان اجتماعی مدرنیته با جهان اجتماعی سنتی چه تفاوت هایی دارد؟ جوامع مدرنیته در لایه های سطحی به شدت به دنبال مد گرایی است و شیوه های معماری و پوشش و سایر جلوه های سبک زندگیشان با زندگی سنتی متفاوت است و لایه های عمیق و بنیادین این دو متفاوت است. مدرنیته به دنبال دنیا گرایی، جهانی شدن بوده است و جهان سنتی ارزش های معنوی را دنبال می کند.

۱۵- جهان اجتماعی مسیحیت در چه سطحی با یکدیگر تفاوت دارد. نمونه ذکر کنید؟ در لایه های سطحی مانند زبان و ادبیات، هنر، تغذیه، سروд ملی و نژاد با یکدیگر تفاوت دارند.

۱۶ - چرا جهان اجتماعی باشکل های مختلف و فرهنگ های متفاوت وجود دارد؟ چون اراده و خواست انسان ها با یکدیگر متفاوت است و ارزش ها و فرهنگ متفاوتی شکل می گیرد و شناخت انسان ها (معرفت) متفاوت می شود.

۱۷ - جهان اجتماعی چگونه شکل می گیرد؟ از طریق فرهنگ شیوه ای ارتباط شکل می گیرد و با کنش گری فعل انتقال میابد و جهان اجتماعی شکل می گیرد.

۱۸- جهان اجتماعی ممکن است دچار چه نوع تغییراتی شوند؟ ۱. تغییرات سطحی که درون جهان اجتماعی در غالب هنجار ها و نماد ها و جنبه های ظاهری فرهنگ مانند: پوشش مسکن تغذیه و... به وجود می آید. ۲. تغییرات عمیقی که در آرمان عقاید و ارزش ها به وجود می آید و موجب می شود جهان اجتماعی را به جهان دیگر تبدیل کند. مثلا: تغییری که در فرهنگ باستانی ایران انجام شد و ایران را اسلامی کرد.

۱۹ - چه نوع معانی محوری برای جهان اسلام می توان تصور کرد؟ ۱. توحید. ۲. نبوت. ۳. معاد

۲۰ - چه نوع معنایی می توان برای جهان جاهلی برشمرد؟ ۱. شرک. ۲. بت پرستی. ۳. نگاه نژادی و قبیله ای و اصالت خون و نصب و تعصبات قومی

۲۱- جهان اجتماعی انسانی را با جهان اجتماعی حیوان ها چه تفاوتی دارد؟ فعالیت های جمعی حیوانات غریزی، غیر ارادی، ثابت و یکنواخت است ولی حرکت های اجتماعی انسان ها آگاهانه و ارادی است و زمان به زمان تغییر می کند.

۲۲- چرا انسان از نظر زیستی تقریباً شبیه به همدیگر هستند و لی از نظر اجتماعی متفاوت اند؟ چون انسان ها از نظر زیستی تابع جهان طبیعی هستند (که ثابت است) ولی از نظر اجتماعی اراده و معانی انسان ها متفاوت است.

۲۳-سبب پیدایش جهان های مختلف اجتماعی چیست؟ آگاهی و فرهنگ انسان ها که از طریق آموزش و تربیت منتقل می شوند متنوع است و انسان ها منفعل و بی اختیار نیستند.

۲۴- جوامع غربی از نظریه‌ی تک خطی چه سوء استفاده‌ای می‌کنند؟ چون تمامی جوامع باید مسیری همچون جوامع غربی را طی کنند با این تلقین آن ها را از خلاقیت و تغییرات اجتماعی بومی باز می‌دارند.

۲۵- نمونه هایی از جهان های اجتماعی در عرض هم در ایران مثال بزنید.

تپه‌ی سیلک کاشان ، شهر سوخته‌ی سیستان ، تپه‌ی مارلیک و حسنلو هر یک مستقل از دیگری به شکوفایی رسیده‌اند .

۲۶- جوامع غرب زده چه سرنوشتی خواهند داشت ؟ چرا ؟ فرهنگ‌شان به نابودی می‌رسد و از پویایی باز می‌ماند . چون تقليد کورکرانه و بدون انتخاب و گزینش از ارزش‌ها و هنجارهای غرب دارد.

۲۷- جهان اجتماعی کمونیستی و جهان اجتماعی لیبرالیسم را مقایسه کنید. هردو در اندیشه‌های سکولاریسم مشترک‌کارن و لی در شیوه‌ی حکومت داری و استفاده از ابزار تولید و مالکیت متفاوت‌اند . اثبات شروت ، مالکیت خصوصی و منفعت شخصی از ویژگی‌های لیبرالیسم است و تمایل به جامعه‌ی مساوات گرا ، کنترل دولتی و مالکیت عمومی از ویژگی های کمونیسم است.(در عقاید بنیادین مشترک اندولی در لایه‌های سطحی متفاوت هستند).

۲۸- چه دیدگاه هایی نسبت به رشد جوامع وجود دارد؟ ۱. جهان های اجتماعی در طول هم با نگاه تک خطی ۲.

جهان های اجتماعی در عرض هم

۲۹- برای جوامع در عرض هم مثال بزنید؟ جوامع اسلامی - غربی - چین و هند هریک سابقه‌ی تمدن دارند ولی فرهنگ آن ها از یکدیگر جداست با وجود ارتباطی که با یکدیگر دارند مستقل از یکدیگرند.

۳۰- طبق نظریه‌ی تک خطی جوامع ، جوامع چگونه تکامل می‌یابند؟ طبق این نظریه همه‌ی جوامع در مسیر مشابه و واحدی حرکت می‌کنند ، فقط ممکن است برخی پیشرفت‌هه تر و برخی عقب مانده تر باشند. فقط یک الگوس واحد وجود دارد که همه‌ی ناگزیر هستند آن را طی کنند

۳۱- جهان اجتماعی و فرهنگ مدرسه‌ی شما چه ارتباطی با یکدیگر دارند؟ فرهنگ و شیوه‌ی ارتباط ما ، نمادها و پیام‌های ما را به وجود می‌آورد و ما به کمک آن جامعه‌ای به نام مدرسه را به وجود می‌آوریم. اگر ارتباط و زندگی مشترک نداشته باشیم جامعه‌یمان هم به وجود نمی‌آید.

۳۲- مصادیق فرهنگ شهر شما با فرهنگ دیگر شهرها چه تفاوت های دارد؟ نوع لباس و پوشش محلی ، غذاهای محلی ، بازی‌های محلی ، آداب و رسوم جشن‌های مردم شهرستان ما نشان می‌دهد که مصادیق فرهنگ‌ما با شهرهای دیگر فرق دارد.

۳۳- ویژگی فرهنگی که شهر شما را از دیگر شهرها متفاوت نشان می‌دهد چیست؟ آثار باستانی ، پوشش محلی ، لهجه‌ی مخصوص ، صنایع دستی ، عزاداری مخصوص ، بازارهای گروهی و محلی

۳۴- آیا خانواده‌ی شما فرهنگ مخصوص به خود دارد؟ چگونه؟ بله خانواده‌ی من ارزش‌های مشترکی دارد از جمله سعادتمندی همگانی ، عاقبت به خیر شدن دسته جمعی ، صفا و صمیمیت که با هنجارهایی مثل کمک کردن ، تقسیم وظایف

، درود فرستادن به یکدیگر در شبانه روز ، ممنوعیت اخم ، وفور لبخند ، استفاده از رنگ روشن و پوشش زیبا به دست می آید و قالب مخصوصی برای فرهنگ خانواده‌ی ما به وجود آمده است.

خلاصه درس ۶

جهان اجتماعی پس از تشکیل پیامده‌ای الزامی موقعیت‌های فرصت ساز یا محدود کننده ایجاد می‌کند. —

هر جامعه بنابر سطح آگاهی خود ، به اعضاء فرصت‌هایی می‌دهد و محدودیت‌هایی ایجاد می‌کند. هیچ جامعه‌ی بدون محدودیت نیست. فرصت‌ها و محدودیت‌ها دور روی یک سکه‌اند.

شیوه زندگی انسان و جهان اجتماعی او متناسب با نیازها، اراده و سطح آگاهی اش تغییر می‌کند. (فرصت‌ها و محدودیت‌های جوامع متفاوتند). با تولد عضو جهان اجتماعی می‌شویم که قبل ازما توسط گذشتگان ایجاد شده ولی در برابر این جهان منفعل نیستیم و با اراده و آگاهی آن را گسترش یا تغییر می‌دهیم. (البته گاهی جهان اجتماعی نسبت به این تغییر مقاومت می‌کند).

جهان اجتماعی تا زمانی پابرجاست که مشارکت اجتماعی وجود دارد. —

هر جهان اجتماعی عقاید و ارزش‌ها و فرصت‌یا محدودیت‌های خاص خوددارد که براساس آن می‌توان به ارزیابی آنها پرداخت.

برخی استعدادهای معنوی را نادیده می‌گیرند (فرصت نمی‌دهند). برخی نیازهای مادی و دنیوی را نادیده می‌گیرند. —

فرصت‌ها شکلی از حقوق هستند و محدودیت‌ها شکلی تکلیف و وظیفه —

فرهنگ سکولار (جهان متعدد): ۱- عقاید و ارزش‌ها فقط مربوط به این جهان مادی اند ۲- همه ظرفیت‌های انسان در خدمت دنیا به کار گرفته می‌شود. ۳- معنویت فراموش می‌شود. جهان معنوی توحیدی: اعتقاد به خدای واحد . جهان معنوی

اساطیری: اعتقاد به خداوند گاران و قدرت‌های فوق طبیعی (انحراف از توحید)

ویژگی‌های جهان متعدد: رویکرد دنیوی و این جهانی : نگاه به جهان فقط جهان مادی —

فقط جهان حسی برای تسلط بر طبیعت (جهان مادی) —

عقلانیت در جهان متعدد از نظر ویر: عقلانیت مدرن (عقلانیت ابزاری): بر مبنای عقل جزیی، حسی و تجربی (طبیعت گرا) —

توجه به وسیله بدون توجه به اهداف. عقلانیت ذاتی (عقلانیت ارزشی) : بر مبنای آرمان‌های اجتماعی (معنویت گرا) —

مانند معیارهای زیباشناختی، وفاداری، همدردی، دوستی، اخلاق و... عقلانیت ذاتی شکل دهنده اهداف زندگی است. —

با زوال عقلانیت ذاتی داوری ارزشی ناممکن می‌شود. گسترش عقلانیت ابزاری و زوال عقلانیت ذاتی، طرد عناصر معنوی و مقدس (تقدس زدایی)، صرفا به عناصری توجه می‌شود که در اختیار و کنترل بشرند. قفس آهنین: اسیر دست ساخته خودشدن. عقلانیت ابزاری بدون عقلانیت ذاتی، به قفس آهنین تبدیل می‌شود. (ایجاد پوچ گرایی)

سوالات درس ۶

۱- آیا جهان اجتماعی صرفا تابع خواست و اراده افراد است؟ پاسخ: جهان اجتماعی درابتدا جهت

تشکیل خود تابع اراده افراد به وجود آور نده خود است ولی پس از ایجاد جهان اجتماعی صرفا تابع خواست و اراده افراد نیست و پیامدهای الزامی (فرصت‌ها و محدودیت‌هایی) برای اعضاء خود به وجود می‌آورد.

۲- آیا پیشینیان درساختن جهان اجتماعی ما تاثیر گذار هستند؟ پاسخ: بله بخشی از جهان اجتماعی

کنونی ما ساخته پیشینیان است و بخش هایی از آن را خودمان می سازیم.

۳- جهان اجتماعی چه پیامدهایی بر زندگی اجتماعی مدارد؟ پاسخ: جهان اجتماعی موقعیت های

جدیدی در قالب فرصت ها و محدودیت ها برای کنش ها و انتخاب های بعدی ما فراهم می کند.

۴- نیازمندی ساختن جهان اجتماعی جدید چیست؟ پاسخ: پیدایش و گسترش آگاهی وارد اهی نوین

۵- تاچه زمانی پیامدهای جهان اجتماعی پابرجاست؟ پاسخ: تازمانی که مشارکت اجتماعی

افراد در جامعه پابرجا باشد.

۶- آیا جهان جتماعی به پیدایش و گسترش هرنوع آگاهی وارد اهی نوین در جامعه اجازه

بسط و توسعه می دهد؟ پاسخ: خیراگر این آگاهی های جدید خارج از چارچوب عقاید اصلی آن جهان

اجتماعی باشد اجازه بروز و بسط نمی یابد. مثلا در جامعه دینی اندیشه های ضد دینی و مادی گرایانه ممنوع

هستند.

۷- پیامدهای اجتماعی فرصت سازند یا محدود کنند؟ پاسخ: پیامدهای اجتماعی هم فرصت

هستند و هم محدودیت. فرصت ها و محدودیت ها دور روی سکه هستند یکی از یکدیگر جدا نیستند. وقتی به

چراغ قرمز راهنمایی و رانندگی بر می خوریم از یک سوم محدودیت است و مارام توقف می کند ولی از سوی

دیگر به طرف مقابل امکان می دهد تا با آرامش و سلامتی عبور کند و البته بعدا همین برای ما اتفاق

خواهد افتاد پس هر محدودیتی فرصتی در درون خود دارد.

۸- رابطه فرصت ها و محدودیت های اجتماعی را در زبان و ادبیات توضیح دهید: پاسخ: زبان ها

ملواظ قواعد پیچیدگی هایی هستند که یادگیری انها را محدود و سخت می کند ولی همین محدودیت

واجازه ندادن به هر شکل تلفظ کردن و گفتار فرصت انتقال معانی پیچیده و برقراری ارتباط مناسب را به مامی

دهد.

۹- آیا جهان های اجتماعی به صورت یکسان به انسان ها فرصت و محدودیت می دهند؟

پاسخ: خیر هر جهان اجتماعی بر اساس عقاید و ارزش های خود (ایه های عمیق) افق ها و ظرفیت های

جدیدی برای انسان افرادی می کنند و ممکن است برخی از توانمندی های بشر را نادیده بگیرند. مثلا جهان

های متجدد توانایی های فکری و روحی بشر را که جنبه معنوی، دینی، الهی دارد را نادیده می گیرند و به آنها

اعتقاد ندارند و گاهی آنها را مسخره می کنند و اجازه حضور در جامعه را نمی دهند.

۱۰- نمونه ای از فرصت ها و محدودیت های محیط خانواده خود بنویسید: پاسخ: من

در محیط خانواده خود برابر پدر و مادر و خواهر و برادرم وظیفه کمک کردن، همراهی، احترام، محبت کردن

و... را دارم و متقابلانه انتظار دارم که آنها نیز همین وظایف را انجام دهند. محدودیت هایی که برای اطراف ایمان

-۱۱- جهان های اجتماعی معنوی و جهان های اجتماعی غیرمعنوی را از نظر فرصت ها

ومحدودیت های اجتماعی مقایسه کنید؟ پاسخ: جهان اجتماعی معنوی برای ارزش های دینی

و معنوی فرصت بروز و گسترش فراهم می کند و ارزش های مادی گرایانه و دینی را محدود می

کند. در جوامع مادی و غیردینی ارزش های دینی و مادی فرصت دارند و ارزش های معنوی محدود شده و به

کناری گذاشته می شوند. مثلاً رعایت حجاب در جامعه اسلامی تشویق می شود ولی در جوامع غیردینی

محدود می شود و افراد نمی توانند با حجاب اسلامی در برخی از اماکن حضور یابند.

-۱۲- منظور از جهان متعدد چیست؟ پاسخ: جهان اجتماعی که در غرب پس از دوره رنسانس

در حدود ۴۰۰ سال پیش شکل گرفت. (دوره ای که علم گرایی، دنیا گرایی، مصرف گرایی، لذت گرایی

گسترش بسیار یافت و اندیشه های دینی و معنوی کنار گذاشته شد.)

-۱۳- جهان متعدد بر اساس اندیشه های ماکس و بردارای چه ویژگی هایی است؟ پاسخ:

۱- رویکرد دینی و این جهانی: یعنی تنها جهان قابل قبول و قابل فهم این جهان مادی و قابل حس است

و جهانی دیگر قابل پذیرش نیست. ۲- گسترش علوم تجربی و فناوری: برای اهداف دینی با استفاده از علوم

تجربی و فناوری بر طبیعت مسلط شده و از آسیب های طبیعی پیشگیری می شود. (گسترش عقلانیت ابزاری

هم به آن می گویند). ۳- گسترش کنش های حسابگرانه دینی: یعنی کنش ها بیشتر جنبه مادی گرایانه دارد

و جنبه های عاطفی و اخلاقی خود را از دست می دهد. (کنش های معطوف به هدف هم به آن گفته می

شود). ۴- قفس آهنین: یعنی ابعاد مادی زندگی و اهمیت به ابزار برای تسلط بر طبیعت اراده و آزادی حقیقی

انسان را زیین می برد و انسان اسیر دست ساخته های خود می شود. ۵- طرد عناصر معنوی و مقدس

جهان: جهان را صرفاً مادی می داند و پدیده های ماوراء طبیعی و مقدس را کنار می گذارد. ۶- کنار گذاشتن

روش های فراتجربی: در ایجاد علوم فقط روش هایی را علمی می داند که تجربی و قابل اثبات مادی

باشد و دیگر روش ها مانند روش های عقلی و الهی (وحیانی) را قبول ندارد و آنها را غیر علمی می داند. (به این

مورد زوال عقلانیت ذاتی هم گفته می شود).

۱۲- چگونه می توان جهانی جدید ساخت و آن را بسط داد؟ هر گاه فعالانه به کنش پردازیم و آگاهانه و با اراده معرفت

را گسترش دهیم یعنی بر مبنای عقایدو باورها، قواعد، مقررات، هنجارها و نماد را شکل دهیم جهان اجتماعی جدید ایجاد و

گسترش می یابد زیرا پیامدهای الزامی آن جهان، با مشارکت اجتماعی بوجود آمده است.

۱۳- چگونه یک جهان اجتماعی تغییر شکل می دهد؟ هر گاه پیامدهای الزامی و قواعد یک جهان اجتماعی تغییر کند،

شکل جهان اجتماعی تغییر می کند.

۱۴- خداوند در خصوص امکان تغییر شکل جهان اجتماعی چه می فرمایند؟

خداؤند حال قومی را تغییر نمی دهد تا آن که خود حال خود را تغییر دهند.

۱۵- اعتباراتی اجتماعی مثال بزنید که فرصت ساز باشند؟ چراغ قرمز راهنمایی و رانندگی به ظاهر محدودیتی است که موجب فرصت عبور سالم را به افراد را می دهد.

۱۶- در جهان متعدد ماکس وبر کدام عقلانیت رو به افول و کدام عقلانیت رو به افزایش است. چرا؟

از آن جا که جهان متعدد بر مبنای حس و تجربه بنا شده است عقلانیت ابزاری در آن از مفاهیم کلیدی به حساب می آید ولی عقلانیت ما فوق حسی شناخته شده نیست و روبه زوال می رود.

۱۷- نمونه ای از قفس آهینه ماکس وبر در فضای اطراف خود بنویسید. فناوری های ارتباطی جدید بخلاف گسترش ارتباطات و سهولت آن موجب ایجاد اعتیاد و اتلاف وقت برخی از افراد می شود.

۱۸- حجاب فرصت است یا محدودیت؟ چون از طریق آن می توان سلامتی جسم و روان را در جامعه‌ی آلوده‌ی کنونی حفظ کرد فرصت محسوب می شود.

۱۹- کدام یک از ویژگی های جهان متعدد فرصت (مثبت) و کدام یک محدودیت (منفی) است؟ توسعه‌ی عقلانیت ابزاری و غلبه کنش های عقلانی معطوف به هدف فرصت ساز و مثبت‌اند ، ولی رویکرد این جهانی ، قفس آهینه و زوال عقلانیت ذاتی محدودیت اند و طرد عناصر مقدس اگر به معنای کنار گذاشتن خرافات باشد مثبت است و اگر به معنای کنار گذاشتن عناصر فوق طبیعی جهان و مقدسات باشد ، محدودیت است .

۲۰- جهان اجتماعی با پیامدها و الزام ها چه رابطه ای دارد؟ جهان اجتماعی در آغاز با اراده و اعتبار انسان ها شکل می گیرد ، ولی پس از تشکیل پیامدهای الزامی برای ما به دنبال دارد. مثلاً گروه دوستی را خودمان تشکیل می دهیم ولی پس از تشکیل باید معرفت و مردانگی گروه دوستی را رعایت کنیم

۲۱- چگونه ممکن است جهان اجتماعی دچار تغییر اجتماعی شود؟ زمانی که پیامدهای الزامی تغییر کند جهان اجتماعی نیز تغییر می کند مثلاً در کشور تونس الزام اطاعت از حکومت تونس تغییر کرد ، نتیجه‌ی آن تغییر روابط اجتماعی و سیاسی جامعه شد.

خلاصه درس ۷

ارزش ها، راهنمای کنش های اجتماعی اند. وقتی به ارزش ها عمل کنند، ارزش ها به واقعیت تبدیل می شوند.

آرمان اجتماعی: به مجموعه اهداف و ارزش های مشترکی که اعضای یک جهان اجتماعی خواهان رسیدن به آن هستند. (تصور مطلوب اعضاء از وضعیت فرهنگ، سیاست، اقتصاد، خانواده و...)

قلمرو آرمانی فرهنگ و جهان اجتماعی: ارزش هایی که مردم از آنها جانب داری می کنند و رعایت آنها را لازم می دانند ولی در عمل ممکن است برخی از آنها نادیده گرفته شوند. (مانند اخلاص عمل و...)

قلمرو واقعی فرهنگ و جهان اجتماعی: ارزش هایی که مردم به آن عمل می کنند. (احترام به والدین و...)

هدف برنامه ریزان فرهنگی: ورود هر چه بیشتر آرمان ها به قلمرو واقعی جهان اجتماعی است.

اگر مردم مطابق آرمان های خود عمل کنند فاصله‌ی میان قلمرو واقعی و آرمانی کاهش می یابد.

مهم ترین آرمان ها و ارزش های جهان اسلام: عمل به حق و پرهیز از باطل

عقایدی از جهان اجتماعی که از نظر علمی قابل دفاع نباشد و خرافی باشد باطل است.

عقایدی که از نظر علمی صحیح و مطابق با فطرت انسان باشد، حق است.

ارزش های حق: اعتقاد به توحید، وفای به عهد، دفاع از عدالت و... ارزش های باطل: ظلم، شرک، دنیاپرستی، بی عدالتی، تجاوز به حقوق دیگران و... حق و باطل بودن هر لایه از جهان اجتماعی با علم متناسب با همان لایه شناخته می شود. حق و باطل بودن ارزش ها و عقاید کلان درباره انسان و جهان را باید بالبزار عقل و وحی شناخت نه با روشن های علوم تجربی

جهان اجتماعی که علوم را فقط تجربی می دانند و عقل و وحی را روش معتبر علمی نمی دانند نمی توانند داوری ارزشی کنند. (از حق و باطل بودن ارزش ها سخن بگویند.)

قلمرو پدیده ها در جهان های اجتماعی متفاوت هستند. یعنی یک پدیده ممکن است در یک جهان آرمانی باشد و در جهانی دیگر واقعی (مثل امنیت، سیاست و...). دیدگاه جهان های اجتماعی که علم را به دانش تجربی محدود می کنند:

ما فقط می توانیم بودن یانبودن این ارزش ها و پیامدهای اجتماعی و تاریخی آنها را بشناسیم و برای داوری ارزشی راهی نداریم.

آگاهی یا جهل، توجه یا عدم توجه مردم، ملاکی برای تشخیص حق یا باطل بودن ارزش، هنجار، کنش یا عقیده ای نیست.

اگر جوامع حق را نشناشند و به آن عمل نکنند، از حق گرسسته و به سوی باطل گام بر می دارند.

حقایق ثابت اندولی گاهی در قلمرو واقعی اند و گاهی در قلمرو آرمانی (درجات اجتماعی متغیرند).

سوالات درس ۷

۱- فرهنگ واقعی و فرهنگ آرمانی را تعریف کنید. بخشی از فرهنگ که مردم به آن عمل نمی کنند فرهنگ واقعی جامعه

است. بخشی از فرهنگ که مردم از آن جانبداری می کنند و رعایت آن را لازم می دانند اما به آن عمل نمی کنند فرهنگ آرمانی

است.

۲- ملاک های تشخیص فرهنگ حق از باطل چیست؟

۱- قابل دفاع باشد ۲- مطابق فطرت و وحی باشد. ۳- از عقلانیت برخوردار باشد.

۳- در فرهنگ اسلامی مهم ترین ارزش های اجتماعی کدامند؟ ۱- عمل به حق ۲- پرهیز از باطل

۴- چگونه بخشی از فرهنگ آرمانی خارج از فرهنگ واقعی قرار می گیرد و بخش های داخل یک فرهنگ آرمانی کدامند؟ با مثال تفسیر کنید. بخش هایی از فرهنگ آرمانی توسط مردم رعایت می شود و به آن عمل می کنند که داخل فرهنگ واقعی است مثلاً خون ریزی نکردن و به ناحق خون نریختن که هم در فرهنگ واقعی و هم در فرهنگ آرمانی (یا احترام به والدین و...) اما بخش هایی از فرهنگ فقط آرمانی است و در عمل رعایت نمی شود یعنی خارج از فرهنگ واقعی است مثلاً غیبت نکردن و صرفه جویی و دروغ نگفتن که به صورت فرهنگ آرمانی است ولی در عمل اکثر مردم آن ها را رعایت نمی کنند.

۵- در چه صورتی ارزش ها به واقعیت تبدیل می شوند؟ پاسخ: وقتی مردم مطابق با ارزش ها عمل کنند.

۶- ایا تمام مردم به ارزش ها و آرمان های جامعه پای بند هستند و به آن عمل می کنند؟ پاسخ خیربرخی از مردم ارزش ها را در عمل رعایت نمی کنند. مثلاً در عمل به اخلاص اعتقادندارند.

۷- آرمان اجتماعی را تعریف کنید: به مجموعه اهداف و ارزش های مشترکی که اعضای یک جهان اجتماعی خواهان رسیدن به آنها هستند. (تصور مطلوب اعضای یک جهان اجتماعی نسبت به فرهنگ و سیاست و اقتصاد و خانواده و....).

۸- دو ابزار مهم برای شناخت عقاید در ارزش ها چیست؟ ۱- عقل ۲- وحی

۹- حقیقت را با واقعیت مقایسه کنید. ۱- حقیقت خارج از وجود انسان است ولی واقعیت درون تصور انسان است. ۲- حقیقت پدیده ای ثابت است و تحت تأثیر قرار نمی گیرد ولی واقعیت پدیده ای است که روی داده و تحت تأثیر قرار می گیرد.

۱۰- در چه صورتی جوامع فرهنگ حق را از دست داده و به سوی باطل گام برمی دارند؟ اگر جوامع به حقیقت ایمان نیاورند و بر اساس آن عمل نکنند یا اگر ایمان خود به حقیقت و کنش هایی که براساس آن سازمان داده اند تغییر دهند فرهنگ حق را از دست داده و به سوی باطل گام برمی دارد.

۱۱- تعدادی از ارزش های فرهنگ باطل را نام ببرید. قدرت طلبی، شرک، نژادپرستی، ثروت اندوزی، انکار مبدأ الهی، شقاوت، تجاوز به حقوق دیگران، دنیا پرستی، ظلم، بی عدالتی

۱۲- تعدادی از ارزش های فرهنگ حق را نام ببرید. دفاع از عدالت- حمایت ارز مظلومان- توحید- ربویت خداب سبحان نسب به همه ی مخلوقات - آزادی انسان ها و موانع سعادت.

۱۳- مدیران و برنامه ریزان فرهنگی جامعه از چه طریقی فرهنگ آرمانی را به عرصه‌ی فرهنگ واقعی وارد می‌کنند؟ از طریق تحقق شرایط امر به معروف و نهی از منکر - استفاده بیشتر از افراد متخصص در عرصه‌ی رسانه‌ها - به مقتضیات زمان و مکان و نحوه‌ی ورود عناصر فرهنگی به جامعه توجه کنند - کمک به جامعه پذیری افراد جامعه

۱۴- کدام بخش از فرهنگ حق و کدام بخش باطل است؟ بخش‌هایی از فرهنگ که از نظر علمی قابل دفاع نباشد و براساس خرافات شکل گرفته باشد باطل و بخش‌هایی که از نظر علمی صحیح و مطابق فطرت انسان باشد حق است.

۱۵- نقش مدیران و برنامه ریزان فرهنگی در جامعه چیست؟ تلاش می‌کنند از طریق نهادهای فرهنگی، تعلیم و تربیت لازم را برای ورود فرهنگ آرمانی به عرصه‌ی فرهنگ واقعی فراهم آورند.

۱۶- چرا ماناچار به پذیرش حکمت الهی و وحی در تشخیص حق و باطل هستیم؟ چون عقلانیت ابزاری نسبی و محدود است.

۱۷- کدام جوامع نمی‌توانند از حق یا باطل بودن عقاید و ارزش‌ها سخن بگویند؟ چرا؟ جوامعی که علم را محدود به دانش تجربی و آزمون پذیری می‌دانند و عقل و وحی را به عنوان دو وسیله‌ی معرفت علمی معتبر نمی‌دانند و ارزش‌ها و عقاید اجتماعی را صرفاً پدیده‌های تاریخی می‌دانند که ملاکی برای داوری نسبت به درست و غلط بودن آنها نداریم.

۱۸- چند نمونه از عناصر فرهنگ حق که در اغلب جوامع حضور دارد را نام ببرید: وفای به عهد، راستگویی، پرستش خدا، عدالت خواهی، گذشت، رعایت پوشش، دفاع از مظلوم، احترام به همنوع، کمک به هم نوع،

۱۹- چه تفاوتی بین فرهنگ آرمانی و فرهنگ حق وجود دارد؟ حق یا باطل بودن فرهنگ (عقاید، ارزش‌ها، هنجارها، کنش‌ها) براساس آگاهی یا جهل، علاقه یا بی توجهی مردم جوامع مختلف نسبت به آنها تعیین نمی‌شود. ولی فرهنگ آرمانی با اعتباردادن و توجه مردم شکل می‌گیرد.

۲۰- دیدگاه فارابی در خصوص مدنیه فاضله چیست؟ جامعه‌ای که از فرهنگ حق بخوردار باشد مدنیه‌ی فاضله است.

۲۱- عناصری از فرهنگ باطل که در فرهنگ آرمانی واقعی ما وجود دارد را بنویسید: قبیله‌گرایی، تجمل گرایی، پارتی بازی، قدرت طلبی، مال‌اندوزی، خودخواهی، برتری طلبی، خودمحوری

۲۲- آیا حقیقت با عدم تایید مردم در جامعه باطل می‌شود؟ خیر اگر حقیقت به واقعیت در نیاید نشان دهنده‌ی باطل بودن آن نیست. مقبولیت مردم نسبت به یک ارزش به معنای حقیقی بودن آن ارزش نیست.

۲۳- در چه صورتی حقیقت به حوزه فرهنگ واقعی راه پیدا می‌کند؟ در صورتی که جوامع عقاید و ارزش‌های حقیقی را به عرصه‌ی فرهنگ آرمانی درآورند و سپس به انها شکل هنجار و کنش دهنند) حقیقت را به ارزش و عمل درآورند). حقیقت به حوزه

۲۴- چرا حقیقت در قلمرو واقعیت ثابت نیست؟ چون ممکن است حقیقت به صورت عقاید آرمانی و هنجارهای عملی (فرهنگ واقعی) در نیامده باشد. جامعه ممکن است از حقیقت انحراف داشته باشد و به سوی باطل برود.

۲۵- آیا آرمان‌ها و ارزش‌های مردم ایران با هنجارهایی که به کارمی گیرند مطابق و هماهنگ است؟

خیر مردم همواره به آنجه خوب و آرمانی می‌دانند عما نمی‌کنند. ارزش‌های مشترک عملیاتی و اجرا نمی‌شوند. مثلاً اخلاص ارزش مشترک و پسندیده‌ی جامعه است که عمل کردن به آن توسط برخی از مردم ساده لوحی به حساب می‌آید.

۲۶- چگونه شما به عنوان یک دانش‌آموز و شهروند ایرانی می‌توانید آرمان‌های فرهنگی را به عرصه‌ی فرهنگ واقعی وارد کنید.

من به عنوان یک دانش‌آموز وقتی چیزی را خوب و آرمانی می‌دانم در عمل و رفتارهایم نشان‌دهم و فاصله‌ی بین حرف و عمل را کم کنم فردی هستم که به نزدیک شدن فرهنگ آرمانی به فرهنگ واقعی جامعه کمک کرده‌ام. اگر آنچه از معلمان و والدینم دریافت می‌کنم را عمل کنم به فرهنگ آرمانی واقعی شده‌ام پرداخته‌ام.

۲۷- اگر علوم اجتماعی محدود به معنای تجربی نباشد چه توانایی‌های پیدا می‌کند؟ می‌تواند در مورد حق یا باطل بودن فرهنگ‌های مختلف داوری کند

۲۸- اگر در جامعه‌ی محل زندگی شما فرهنگ آرمانی و فرهنگ واقعی دچار تغییر شده است آن را توضیح دهید. در گذشته تحصیل دختران جنیه‌ی واقعی نداشته است و تحصیل فقط برای پسران مجاز شمرده می‌شد ولی امروز دختران نیز همانند پسران تحصیل می‌کنند فرهنگی که که آرمانی و درون فرهنگ آرمانی است.

۲۹- چرا ملاک حق و باطل بودن عقاید، ارزش‌ها و کنش‌ها، علاقه‌یابی توجیهی مردم جوامع نسبت به آنها نیست؟ علاقه‌یابی توجیهی مردم در قلمرو واقعیت است و تغییر پذیر، ولی حقیقت ثابت است و ملاکی برای حقانیت یا باطل بودن ارزش‌های است. انسان نمی‌تواند ملاک حقانیت را وضع کند؛ خدا ملاک حقانیت و ملاک حق است.

۳۰- تلاش نهادهای فرهنگی در خصوص برنامه‌ریزی فرهنگی چگونه است؟ تعلیم و تربیت لازم را برای ورود فرهنگ آرمانی به عرصه‌ی فرهنگ واقعی فراهم می‌کند.

۳۱- ارزش‌های حق و باطل از چه جایگاهی برخوردارند؟ اغلب از ارزش‌های آرمانی تاریخ بشریت بوده‌اند و دو فرهنگ در سطح جهانی به وجود آورده‌اند. (فرهنگ حق و فرهنگ باطل)

۳۲- چرا خرافات را جزء فرهنگ باطل به حساب می‌اوریم؟ چون خرافات از نظر علمی صحیح و قابل دفاع نیست و با فطرت انسان مطابقت ندارد.

۳۳- در محیط زندگی خود ارزش‌های آرمانی مثال بزنید که بیرون فرهنگ واقعی باشند؟ اخلاص عمل، نیکی به همه مخلوقات عالم، شهر ما خانه‌ی ما

۳۴- ملاک حق و باطل بودن شیوه‌ی مداوای بیماران چیست؟ روش‌های تجربی

۳۵- آیا می‌توان تکنیک‌ها و روش‌های اجرایی را داوری کرد؟ چگونه؟ بله با استفاده از روش‌های علوم تجربی

۳۶- چرا جوامعی که علم را محدود به علوم تجربی می‌دانند نمی‌توانند عقاید و ارزش‌های کلان درباره‌ی انسان و جهان را داوری کنند؟

تلاش نهادهای فرهنگی

چون از دو ابزار مهم شناخت عقاید یعنی عقل و وحی استفاده نمی‌کنند و ارزش‌ها و عقاید اجتماعی را پدیده‌های صرفاً تاریخی می‌دانند و صرفاً بودن یا نبودن آن‌ها را می‌شناسند و راهی برای داوری ندارند.

۳۷ ملاک حق یا باطل بودن ارزش‌ها و کنش‌های انسانی را چه چیزی تعیین می‌کند؟ حقیقت و مبدأ الهی

۳۸ ارزش‌هایی مثال بزنید که درستی و حقانیت آن‌ها با نظر آدمیان تغییر نمی‌کنند. عدالت، آزادی، توحید، سعادت انسان‌ها

۳۹ ارزش‌های باطلی مثال بزنید که با موافقت آدمیان تغییر نمی‌کند و حقانیت نمی‌یابد. نژاد پرستی، قدرت طلبی، ثروت اندوزی، شرک، انکار مبدأ الهی، برتر دانستن یک قوم

۴۰-چگونه بخشی از فرهنگ آرمانی خارج از فرهنگ واقعی قرار می‌گیرد و بخش‌های داخل یک فرهنگ آرمانی کدامند؟ با مثال تفسیر کنید. بخش‌هایی از فرهنگ آرمانی توسط مردم رعایت می‌شود و به آن عمل می‌کنند که داخل فرهنگ واقعی است مثلاً خون ریزی نکردن و به ناحق خون نریختن که هم در فرهنگ واقعی و هم در فرهنگ آرمانی (یا احترام به والدین و...) اما بخش‌هایی از فرهنگ فقط آرمانی است و در عمل رعایت نمی‌شود یعنی خارج از فرهنگ واقعی است مثلاً غیبت نکردن و صرفه جویی و دروغ نگفتن که به صورت فرهنگ آرمانی است ولی در عمل اکثر مردم آن‌ها را رعایت نمی‌کنند.

۴۱-حقیقت را با واقعیت مقایسه کنید. ۱- حقیقت خارج از وجود انسان است ولی واقعیت درون تصور انسان است. ۲- حقیقت پدیده‌ای ثابت است و تحت تأثیر قرار نمی‌گیرد ولی واقعیت پدیده‌ای است که روی داده و تحت تأثیر قرار می‌گیرد.

۴۲-در چه صورتی جوامع فرهنگ حق را از دست داده و به سوی باطل گام برمی‌دارند؟ اگر جوامع به حقیقت ایمان نیاورند و بر اساس آن عمل نکنند یا اگر ایمان خود به حقیقت و کنش‌هایی که براساس آن سازمان داده‌اند تغییر دهنده فرهنگ حق را از دست داده و به سوی باطل گام برمی‌دارد.

خلاصه درس هشتم:

هویت پاسخی برای من کیسم، است. وجهه تمایز بخش مانسوبت به دیگران. هویت مولفه‌های فردی و اجتماعی دارد که در وجود فرد به وحدت میرسد. هویت آگاهانه است ولی انسان‌ها همه هویت‌شان را نمی‌شناسند. هویت در عین کثرت مولفه‌ها، واحد است. گاهی لایه‌های وجودی خودمان را نمی‌شناسیم (باید در موقعیت‌های مختلف قرار بگیریم تا ابعاد مختلف هویتی ما شکل بگیرد). (بهترین و اصلی‌ترین گفتگو، گفتگوی درونی و تعامل با خود است).

بخشی از هویت مان ثابت است و بخش بزرگی از آن متغیر است که خودمان آنها را می‌سازیم. بخشی فردی و بخشی اجتماعی است. برخی از ویژگی‌ها را به ما نسبت می‌دهند و برخی را خودمان کسب می‌کنیم. هویت فردی دو بخش جسمانی و نفسانی (روانی) دارد. هویت فردی (با دو بخش جسمانی و روانی) با هویت اجتماعی رابطه متقابل دارند. هویت اجتماعی هر فرد

تفوای عدالت و علم ارزیابی می شوند. درجهان اجتماعی دینی، هویت افراد، براساس ارزش های دینی ارزیابی می شود. درجهان اجتماعی سرمایه داری، هویت افراد بمبای ثروت و توان اقتصادی ارزیابی می شود. درجهان اجتماعی قبیله ای، هویت اجتماعی افراد براساس جایگاه قبیله ای ارزیابی می شود.

نگاه دنیوی جهان متجدد به طبیعت: هر دخل و تصرفی در طبیعت مجاز است برای بهره برداری بیشتر

نگاه جهان معنوی اسلام به طبیعت: طبیعت موجودی زنده و نشانه خداست. انسان در طبیعت خلیفه خداست تا با راده خدا در آن آبادانی انجام دهد. هر جهان اجتماعی با نوع خاصی از هویت اخلاقی و روانی سازگار است و به آن امکان رشد می دهد یا ناسازگار است و امکان رشد را تضعیف می کند.

ویژگی های فرهنگی جهان متجدد با ویژگی ای اخلاقی و معنوی سازگار نیست. (مثل رفاه طلبی و تجمل گرایی باقاعدت و تقوای سازگار نیست.)

برای شناخت خود از دیگران (والدین، دوستان، مشاوران، روان شناسان، روان کاوان، جامعه شناسان، انسان شناسان، فیلسوفان) کمک می گیریم. در شناخت هویت نظریات متفاوت و امکان خطأ وجود دارد.

سوالات درس هشتم:

۱- هویت چیست؟

به مجموعه ویژگی ها و خصوصیات هر فرد هویت او گفته می شود. وجهه تمایز بخش افراد نسبت به یکدیگر را هویت افراد می نامند.

۲- افراد در موقعیت های مختلف خود را چگونه معرفی می کنند؟

با هوش؛ زرنگ، تنبیل، بی نظم، فهمیده، بی مبالغات، کارمند، سریع، پزشک، معلم و...

۳- انواع ویژگی های هویت را نام ببرید.

اکتسابی، انتسابی، ثابت، متغیر، فردی، اجتماعی

۴- هر یک از ویژگی های هویتی، انتسابی، فردی، اجتماعی، ثابت و متغیر را با ذکر مثال توضیح دهید.

ویژگی هایی که در ایجاد آن موثر نبوده ایم پس از آن هم نمی توانیم در آن موثر باشیم، ویژگی های انتسابی اند مانند پسر بودن، دختر بودن، پسردایی، دختر عمه، متولد تهران، سفید پوست، سیاه پوست، زشت بودن، زیبا بودن، آفریقایی تبار، چینی تبار، ایرانی، برده ای، نوجوان، کودک

ویژگی هایی که در ایجاد آن ها موثر هستیم ویژگی های اکتسابی اند ، مانند: پدر ، مادر خوش اخلاق ، مهندس معلم ، کشاورز ، بخشندۀ ، خون گرم ، تبل ، سر به هوا ، امین ، فهمیده ، وراج ، بی نظم ، وقت شناس

ویژگی هایی که شخصی و متعلق به یک فرد است، ویژگی های فردی هستند. مانند: مرد ، زن ، پسر ، بچه ، قد بلند ، تپل ، کله پوک ، پزشک ، قصاب ، راست گو ، زبل خان، باشخصیت ، شیر فرهاد

ویژگی هایی که بدون حضور در اجتماع به دست نمی آید ، ویژگی های اجتماعی اند مانند: ایرانی ، روستایی ، شهری ، رئیس جمهور ، فوتالیست.

ویژگی هایی که قابل تغییر نیستند را ویژگی های ثابت گویند مانند: پسر ، دختر ، زن ، مرد ، ایرانی الاصل ، آمریکایی تبار ، متولد تیرماه ، سیاه پوست

ویژگی هایی که قابلیت تغییر در موقعیت های مختلف را دارند ویژگی های متغیر هستند مانند: دانشجو ، دانش آموز ، زرنگ ، کشاورز ، معلم ، مهربان ، نماینده مجلس ، رئیس جمهور ، تاجر ، معلم

۵- نسبت هویت فرهنگی و هویت اجتماعی را تحلیل کنید.

هویت فرهنگی مامجموعه ای از آرمان ها، ارزش ها، عقاید و باورهایی است که مارالازدیگران متمایزمی سازدهویت اجتماعی ما مجموعه ای از نقش ها، هنجرها و رفتارهای اجتماعی است که مارانسبت به دیگران متمایز می سازد. هویت فرهنگی و هویت اجتماعی افراد دوره ای شخصیت و هویت ماهستند. هویت اجتماعی ما دربستر هویت فرهنگی مان شکل می گیرد و بروز می کند. مثلا یک پدر ایرانی مسلمان و ظایف و تکالیف نقشش با یک پدر آمریکایی مسیحی متفاوت است.

۶- خودتان را از ابعاد مختلف هویتی معرفی کنید.

پسر ، ۱۶ ساله ، شهرضايی زرنگ ، چاق ، قد متوسط ، درس خوان ، شوخ ، خوش اخلاق با مرام ، ایرانی ، نوجوان ، شهری ، پولدار

۷- در چه صورتی هویتی استمرار نخواهد داشت؟

در صورتی که همه ای ابعاد هویت انسان تغییر پیدا کند.

۸- آیا هویت افراد ابعاد تقریباً ثابتی دارد؟

هر فرد با آن که در طول زندگی خود تحولات و تغییرات بسیاری را پشت سر می گذارد می داند همان شخصی است که همه ای آن تغییرات را پذیرفته است مثلاً با وجودی که دوران کودکی و نوجوانی را پشت سر گذاشته ایم می دانیم همان فردی هستیم که الان ۴۰ ساله شده ایم.

۹- چرا هویت همواره ابعاد ثابتی دارد؟

چون با ورود تغییرات و تحولات زندگی ویژگی های ثابت ما تغییر نمی کنند. مثلاً مرد بودن، پسر حاج حسین بودن، ایرانی بودن، متولد ۱۳۴۷ بودن.

۱۰- بخش آگاه (آشکار) و ناآگاه (پنهان) هویت را با ذکر مثال توضیح دهید.

هویت آشکار: بخشی از ویژگی های هویت ما، که آن را می شناسیم یا دیگران به آن ببینند. مثلاً می دانیم که در دروس حفظ کردنی قوی تر از دروس محاسباتی و حل کردنی هستیم.

بخشی از هویت و ویژگی هایی هایمان که از آن ها بی اطلاع هستیم هویت پنهان و ناشناخته ماست. مثلاً تا امروز نمی دانستم که سریع ترین دونده‌ی کلاسمن ولی با شرکت در مسابقه‌ی جمعی به این نکته پی بردم. شاید اگر در مسابقه شرکت نمی کردم هرگز به این موضوع بی نمی بردم.

۱۱- مادر کدام بخش از ویژگی های هویتی مان نقشی نداریم؟ ویژگی هایی که مربوط به مکان و زمان تولداست. ویژگی های جنسیتی (زن بودن، مرد بودن)

۱۲- مثالی بزنید که نشان دهد برخی ازویژگی های هویتی ما تغییر می کند؟ برخی ازویژگی های اجتماعی که مربوط به جایگاه و موقعیت اجتماعی است مانند هویت شغلی: برخی ازویژگی ها که مربوط به سن افراد است مثلاً کودکی، نوجوانی، جوانی و...

۱۳- ما درباره‌ی ویژگی هایی هایمان که از وجودشان آگاه (واقف) نیستیم چگونه عمل می کنیم؟

تأمل می کنیم (فکر می کنیم) و گاهی از دیگران برای شناخت بهتر از خودمان کمک می گیریم و درباره‌ی نقاط قوت و ضعفمان آگاه می شویم. مثلاً نزد مشاوره، روان کاو، جامعه شناس، پزشک، روان شناس می رویم.

۱۴- جامعه شناسان و انسان شناسان درباره‌ی کدام ابعاد انسان بحث می کنند؟

درباره‌ی ابعاد اجتماعی و فرهنگی هویت انسان ها.

۱۵- وجود نظریات مختلف درباره هویت افراد نشان گر چیست؟

در شناخت هویتی خود و دیگران دچار خطأ و اشتباه شده ایم.

۱۶- پیامبران و اولیای الهی درباره‌ی کدام ابعاد هویتی انسان ها سخن گفته اند؟

ابعاد الهی، فردی و اجتماعی انسان ها و غفلت و فراموشی از هویت حقیقی انسان ها

۱۷- مطالبی بیان کنید که نشان دهنده‌ی نظریات پیامبران الهی، فیلسوفان، روان شناسان، انسان شناسان و جامعه شناسان درباره‌ی غفلت و فراموشی انسان ها از هویت واقعی شان باشد.

نظر جامعه شناسان: غفلت از هویت ملی می تواند باعث تزلزل نظام اجتماعی شود. هویت اجتماعی از نسلی به نسل دیگر منتقل می شود در عصر حاضر این انتقال با مشکل روبه رواست.

نظر انسان شناسان: هویت فرهنگی کلید فهم نظام اجتماعی است و غفلت از هویت فرهنگی تهدیدی جدی برای جامعه است. هویت سردرگم و بحران زده نسبت به جامعه تعهدی ندارد.

نظر پامبران: مردم خوابند وقتی می میرند بیدار می شوند (حضرت محمد صل الله علیه و آله)

حضرت امام حسین علیه السلام - در دعای عرفه : کسی که تو را یافت چه چیزی را گم کرد و کسی که تو را گم کرد چه چیزی را یافت.

انسان ظرفیت زیادی دارد و انسان می تواند خلیفه‌ی الهی در زمین باشد. باید با استفاده از تعلیمات الهی فطرت و سرشت خداشناسی را تقویت کرد، تابه خدار سید.

نظر روان شناسان: فراموشی توانایی‌ها و شناخت انسان‌ها را کاهش می‌دهد و موجب بیگانگی از خود می‌شود. داشتن هویت موجب احساس ثبات درونی می‌شود.

نظر فیلسوفان: فراموشی و یکتواختی موجب بیگانگی از خود و بیگانگی از جامعه می‌شود به نحوی که فرد هویت جمعی و جایگاه اجتماعی خود را گم می‌کند. هرچه اعتباریات فردافرایش یابد خودشناسی و خداشناسی فردافرایش می‌یابد.

۱۸- در مراسم خواستگاری خانواده‌ی دختر و پسر در پی شناخت چه مواردی هستند؟

شناخت شغل - موقعیت خانوادگی، ویژگی‌های فردی (جسمانی، ظاهری و اخلاقی، روانی) یکدیگر هستند.

۱۹- انواع هویت فردی را با مثال توضیح دهید.

هویت فردی جسمانی که شامل مواردی از قبیل وزن، قد، گروه خونی، سال تولد، رنگ چشم، رنگ مو، تیپ و هیکل زنگ بدن، نوع مو می‌شود.

هویت فردی غیرجسمانی که شامل صفات اخلاقی و روانی به طور کلی نفس آدمی است مانند: پشت کار، دل‌گرمی، اخلاص، ایمان، شاکر بودن، تقوی، بی‌دینی، مهربانی، ترش رویی و عبوس، خیالاتی، عصبی، افسرده، مجنون، عابد، پرهیز کار، سخاوتمند.

۲۰- منظور از هویت اجتماعی چیست؟ با ذکر مثال توضیح دهید.

شناخت و هویتی که با حضور دیگران شکل می‌گیرد و جامعه قواعد آن را تعریف می‌کند. صفاتی که ریشه در جامعه و فرهنگ دارد و در جهان اجتماعی شکل می‌گیرد (هویتی که نشان دهنده نقش‌ها، هنگارها، وظایف و تکالیف اجتماعی و رفتارهای اجتماعی است). مثلاً پدرخانواده، دختر ارشد خانواده، پسر کوچک خانواده، مادربزرگ، زن عمو، دایی، عمه

۲۱-چند نقش خانوادگی خود را نام برد و برای هریک وظایف (تکالیف) و حقوقی بنویسید.

فرزند ، دختر خانواده ، پسر خانواده ، برادر ، خواهر تکالیف : کمک به والدین ، کمک به خواهر و برادران ، احترام به گذاشتن اطاعت کردن ، همدلی با اعضای خانواده ، حقوق نقش : تامین هزینه های زندگی توسط والدین ، تربیت صحیح ، نام نیکو داشتن ، مورد مشورت قرار گرفتن.

۲۲-ابعاد متمایز هویت انسان را نام ببرید: ابعاد جسمانی (بدن). ابعاد نفسانی (روانی، اخلاقی). ابعاد اجتماعی (نقشهایی که ایمامی کنیم و گروه هایی که عضوهستیم).

۲۳-آیا بخش های فردی و اجتماعی هویت با یکدیگر ارتباط دارند و بر هم اثر می گذارند؟

بله هر یک از این دو بر یکدیگر اثر می گذارند. جامعه در برابر ویژگی های فردی ما واکنش نشان می دهد و آن را تایید یا رد می کند. هویت فردی افراد هم در روابط اجتماعی مردم تاثیرگذار است.

۲۴-بین ویژگی های جسمانی افراد و خصوصیات روانی افراد چه رابطه ای وجود دارد؟ در این رابطه مثال بزنید.

بین ویژگی های جسمانی و ویژگی های روانی رابطه ای متقابل وجود دارد و هر یک بر دیگران اثر می گذارد. بسیاری از بیماری های جسمانی سلامت روانی انسان را به خطر می اندازد مثلاً زیادی غده ای تیروئید موجب عصبانی شدن انسان و کم کاری غه تیروئید موجب تبلی فرد می شود و یا اضطراب ها ریشه در عوامل جسمانی دارند. همچنین با تقویت روحیه ای روانی می توان برخی بیماری ها را کاهش داد.

۲۵-تاثیر متقابل جهان اجتماعی و طبیعت (بدن انسان) را با ذکر مثال توضیح دهید.

محیط طبیعی و جغرافیایی بر مناسبات و روابط اجتماعی اثر می گذارد. شرایط طبیعی و خصوصیات بدنی انسان فرهنگ های مختلفی را شکل می دهد مثلاً آب و هوای مرطوب و گرم جنوب کشور در هنر موسیقی ، شیوه ای زندگی ، معماری ، شیوه ای غذا پختن و فعالیت های اقتصادی مردم اثر گذاشته است.

فعالیت ها و کنش های اجتماعی انسان ها هم موجب بهبود محیط زیست یا نابودی آن می شود مثلاً با فعالیت های کارخانه آب و هوای آلوده می شود.

۲۶-تاثیر متقابل جهان اجتماعی و ویژگی های انسانی و روانی افراد جامعه را تحلیل کنید.

این دو با یکدیگر تعامل و تاثیر متقابل دارند. خصوصیات روحی روانی افراد مسیر زندگی اجتماعی و تحولات فرهنگی تاریخی انسان را دگرگون می سازد مثل انسان های باتقوایی که جهان را تغییر می دهند یا انسان های با شقاوتی که جهانی را نابود می کنند. جهان اجتماعی هم در خصوصیات روحی افراد اثر می گذارد و امکان رشد برخی فضایل یا رذائل را از بین می برد یا افزایش می دهد.

۲۷-آیا هر نوع هویت اجتماعی با هر نوع هویت فردی سازگار است؟

۲۸-هر جهان اجتماعی بر چه اساسی شکل می گیرد؟ و چگونه سامان می یابد؟

هر جهان اجتماعی براساس عقاید ، آرمان ها و ارزش های کلان خود شکل می گیرد و براساس آن ها قواعد ، هنجارها نهادها و سازمان های جامعه سازمان می یابد.

۲۹-هویت اجتماعی هر فرد چگونه شکل می گیرد؟

هویت اجتماعی هر فرد براساس عقاید و ارزش های جهان اجتماعی که در آن زندگی می کند شکل می گیرد.

۳۰-در جامعه‌ی قبیله‌ای هویت جمعی افراد بر چه مبنای مشخص می‌شود؟

بر مبنای جایگاه قبیله‌ی آن‌ها

۳۱-در جامعه‌ی سرمایه‌داری هویت اشخاص بر چه مبنای شناخته می‌شود؟

بر مبنای ثروت و توان اقتصادی آن‌ها

۳۲-در جامعه‌ی دینی هویت جمعی افراد بر چه مبنای قرار دارد؟

بر مدار ارزش‌هایی است که آن دین مقدم می‌شمارد. مثلاً اسلام در فرهنگ آرمانی خود هویت افراد را با علم ریال تقوی ، و عدالت ارزیلی می‌کند.

۳۳-نگاه جهان متجدد به طبیعت را با نگاه جهان معنوی مقایسه کنید.

جهان متجدد به طبیعت به عنوان یک ماده‌ی بی جان برای تصرف و خدمت گرفتن نگاه می‌شود و به دنبال بهره وری بیشتر از طبیعت است در جهان معنوی اسلام طبیعت موجودی زنده نشانه‌ی خداست و انسان به عنوان خلیفه‌ی خدا بر اساس اراده خدا تصرف در طبیعت دارد و حق ندارد مخالف اراده‌ی الهی در طبیعت و جسم خود تصرف کند.

۳۴-جهان اجتماعی چگونه زمینه‌ی پیدایش و رشد هویت را فراهم می‌سازد؟ با مثال توضیح دهید.

هر جهان اجتماعی با هویت اخلاقی و روانی خاصی سازگار است و زمینه‌ی پیدایش و رشد همان هویت را فراهم می‌ورد و امکان پیدایش و رشد انواع دیگر ویژگی‌ها و هویت را از بین می‌برد. مثلاً چون جهان متجدددارای ارزش‌های دنیوی و مادی است درورزش به اخلاق پهلوانی و مروت بهانمی دهد.

۳۵-جهان اجتماعی غرب چه نوع هویت اخلاقی و روانی را رشد می‌دهد؟

جهان غرب با رویکرد این جهانی خود با آن دسته از اوصاف (هویت) اخلاقی سازگار است که در ارتباط با آرمان‌ها و ارزش‌های دنیوی آن شکل می‌گیرند مثلاً دم غنیمت شماری، تبرج، تجمل گرایی، اخلاق قهرمانی

۳۶-جهان اجتماعی و دنیوی با چه نوع هویتی سازگار است و آن را رشد می‌دهد و با کدام هویت ناسازگار است؟

جهان غرب ارزش های دنیوی فردگرایی، رفاه طلبی، تجمل گرایی و مال اندوزی را رشد و گسترش می دهد و جهان اجتماعی معنوی بالارزش های دنیوی سازگار نیست و ارزش های همچون قناعت و حیا و تقوا و خوف و رجای الهی را رشد و گسترش می دهد و با آنها سازگار است.

۳۷- اخلاق پهلوانی را با اخلاق قهرمانی در ورزش جهان مقایسه کنید.

ایشاره- گذشت- مرورت- تواضع- جوانمردی- انسانیت= اخلاق پهلوانی جهان اسلام که بالارزش قرب الهی (نژدیک شدن به خدا) و شکوفا شدن اخلاق هماهنگ است.

دلالی ، دوپینگ ، سود ، مдал و جایزه ، معروف شدن ، رتبه و تشویق ، شهرت و فخر فروشی (تفاخر)= اخلاق قهرمانی جهان جدید که با ارزش های مادی و دنیوی هماهنگ است.

۳۸- اخلاق قهرمانی و اخلاق قهرمانی با کدام ارزش های اجتماعی تناسب دارد؟

اخلاق پهلوانی با ارزش های جهان معنوی سازگار است که باورهای معنوی در آن اولویت دارند و باورهای جسمانی در رده دوم هستند و وسیله ای برای ارزش های متعالی دینی اند. اخلاق قهرمانی با ارزش های جهان دنیوی سازگارند که در آن باورهای جسمانی مهم اند و هدف هستند نه وسیله

۳۹- منظور از خودآگاهی یا ناخودآگاهی در هویت چیست؟ بخشی ازویژگی های هویتی مان که آنها رامی شناسیم و به آنها پی برد ایم بخش خودآگاه ماست و بخشی ازویژگی های ما که هنوز نسبت به آنها آگاهی نداریم و برایمان پنهان است بخش ناخودآگاه می گوییم.

۴۰- افراد چقدر خود و موقعیت شان را به درستی می شناسند؟ و شناخت خودآگاهی چه تاثیرات اجتماعی

دارد؟ کودکان شناخت کمتری از موقعیت اجتماعی دیگران دارند و هر چه ارتباطات اجتماعی افراد بیشتر شود شناخت نسبت به موقعیت اجتماعی دیگران هم افزایش می یابد. هر چه افراد بیشتر ویژگی های هویتی خود را بشناسند بهتر می توانند در جهان اجتماعی به ارتباط پردازند. (متاسفانه در سطح جامعه افراد کمتر به خود شناسی دست می زندند).

خلاصه درس نهم:

جهان اجتماعی برای تداوم خود اعتقادات، ارزش ها و فرهنگ (شیوه زندگی) خود را به فردآموزش می دهد، تا فرد با موقعیت اجتماعی و تکالیف و حقوقش آشنا شود و مشارکت اجتماعی پیدا کند.

اولین و مهم ترین آشنایی با جهان اجتماعی توسط خانواده صورت می گیرد سپس گروه هم بازی ها، مدرسه، مجالس علمی و مذهبی و رسانه های جمعی

جامعه پذیری: فرایندی که برای مشارکت اجتماعی دنبال می شود و هویت اجتماعی راشکل می دهد. (انتقال شیوه زندگی از نسلی به نسل دیگر)

کجروی اجتماعی: رفتارهایی که برخلاف عقاید، ارزش‌ها و هنگارهای جامعه اند.

کنترل اجتماعی: فعالیت‌هایی که موجب پذیرش فرهنگ و انطباق با انتظارات جامعه می‌شود.

روش‌های کنترل کجروی‌های اجتماعی: تبلیغ و اقناع. تشویق و تنبیه (رسمی و غیررسمی)

اقناع: روشی برای درونی سازی فرهنگ است. هرچه فرهنگ با فطرت سازگار تر باشد از قدرت اقتصادی بیشتری برخوردار است.

درجهان اجتماعی اسلام روش مناسب جامعه پذیری و کنترل اجتماعی: امر به معروف و نهی از منکر است. (به صورت

تبليغی، تشویقی یا تنبیه‌ی گاهی رسمی و گاهی غيررسمی)

سوالات درس نهم :

۱- **جامعه پذیری را تعریف کنید:** به فرایند و مسیری که افراد برای مشارکت در زندگی اجتماعی و شکل‌گیری هویت اجتماعی طی می‌کنند جامعه پذیری می‌گویند. (به فرایند مشارکت اجتماعی جهت تکوین و شکل‌گیری هویت اجتماعی افراد جامعه پذیری می‌گویند).

۲- **کنترل اجتماعی را تعریف کنید :**

به مجموعه اقداماتی که برای پذیرش فرهنگ و منطق کردن افراد با انتظارات جامعه انجام می‌شود کنترل اجتماعی می‌گویند.

۳- آیا جامعه پذیری در جوامع مختلف شیوه واحد ثابتی دارد یا متفاوت است؟ شیوه‌های جامعه پذیری جوامع مختلف متفاوت است. چون عوامل جامعه پذیری این جوامع بایکدیگر متفاوت است. خانواده، رسانه‌ها، مدارس و شیوه‌های آموزشی و میزان اهمیتشان متفاوت است. (میزان تاثیرگذاری و قدرت هریک از عوامل فوق در جوامع مختلف متفاوت است).

۴- عواملی که افراد را جامعه پذیر می‌کند. نام ببرید : خانواده، مدرسه و مراکز آموزشی، گروه همبازی و دوستان، رسانه‌ها، مجالس علمی و مذهبی

۵- انسانها چگونه به موقعیت اجتماعی خود پی می‌برند؟ چگونه هویت اجتماعی خود را شکل می‌دهند؟ برخی از موقعیت‌های اجتماعی انسانی اند (محل تولد، جنسیت) و برخی اکتسابی اند (معلم بودن، دانشجو بودن و...) انسانها از طریق عضویت در گروه‌ها (خانواده، دوستان و...)، تعامل با دیگران، بر عهده گرفتن نقش‌ها و فرایند جامعه پذیری نهادهای فرهنگی و آموزش این نهادها هویت اجتماعی شان شکل می‌گیرد.

۶- آیا فرایند جامعه پذیری همیشه با موفقیت انجام می‌شود؟ خیر انسان موجودی مختار است و می‌تواند از پذیرش عقاید، ارزش‌ها و هنگارهای اجتماعی سربازند.

۷- اگر افراد از پذیرش ارزش ها و عقاید سرباز زنند چه پیامدهایی برای آن جامعه به دنبال خواهد داشت؟ جامعه از طریق شیوه های سه گانه (تبلیغ واقناع - تشویق و پاداش - تنبیه و مجازات) به کنترل اجتماعی می پردازد و در صورت عدم تاثیر هویت اجتماعی جامعه تغییر خواهد کرد .

۸- **کجروی اجتماعی را تعریف کنید :** رفتارهایی که برخلاف عقاید و ارزش ها و قواعد و هنجارهای جامعه می باشد .

۹- **جامعه برای تداوم جامعه پذیری و پیش گیری و کنترل کجروی اجتماعی از چه روش هایی استفاده می کند؟** ۱- تبلیغ واقناع یعنی از طریق نهادهای آموزشی و فرهنگی باورها و عقاید خود را تبلیغ می کند تا افراد اقنان شوند . (این شیوه قوی ترین روش است .) ۲- تشویق و پاداش یعنی دادن پاداش به کسانی که مطابق ارزش های جامعه رفتار می کنند . ۳- تنبیه و مجازات یعنی منحرفین از ارزش های اجتماعی تنبیه می شوند . (کمترین قدرت را درین سه شیوه فوق دارد .)

۱۰- **هویت و جامعه پذیری با کنترل اجتماعی چه رابطه ای دارند؟** افراد جامعه از طریق کنترل اجتماعی قواعد و ارزش های اجتماعی جامعه را می شناسند و خود را بآنها تطبیق می دهند و جامعه پذیر می شوند .

۱۱- **اولین و مهم ترین نهادی که افراد را جامعه پذیر و دارای هویت اجتماعی می کند چیست؟** خانواده

۱۲- در جامعه برای جذب افراد به نقش هایی که اهمیت حیاتی تردارند از جمله رشته های پزشکی چه کارهایی انجام می شود ؟ جامعه پاداش بیشتری از جمله منزلت اجتماعی بالاتر و امکانات مادی بیشتر به این نقش ها و رشته ها اختصاص دهد .

۱۳- **برخی از کجروی های اجتماعی پزشکی را نام ببرید و راه های پیشگیری و کنترل آن را بیان کنید :** انجام جراحی توسط پزشکان غیر متخصص ، عدم تعهد نسبت به سلامتی جسمی و روحی بیماران ، گرفتن هزینه های اضافی و دستمزد بالا ، سقط جنین ، جراحی های غیر متعارف و اشتباه ، سهل انگاری ، راه های کنترل و پیشگیری : ۱- تشویق پزشکان متعهد و کارا ۲- تنبیه پزشکان خطاكار (مثلا لغو پروانه پزشکی) ۳- تبلیغ زندگی اخروی و دنیوی توام با یکدیگر ۴- تقیح پول پرستی و دنیازدگی ۵- امریبه معروف و نهی از منکر

۱۴- **مسئلوبت کدام مراتب امریبه معروف و نهی از منکر همگانی است و کدام مراتب آن وظیفه ای نهادها و مراکز رسمی است ؟** مراتب تبلیغ واقناع همگانی و عمومی است . تشویق گاهی همگانی و عمومی و گاهی توسط مراکز رسمی صورت می گیرد و تنبیه و مجازات فقط از طریق نهادها و مراکز رسمی صورت می گیرد .

۱۵- **مراقب کنترل اجتماعی را نام ببرید :** ۱- تبلیغ واقناع ۲- تشویق و پاداش ۳- تنبیه و مجازات

۱۶- آیا مراتب کنترل اجتماعی در همه جوامع دارای روش های یکسان است ؟ خیر در جوامعی که فرهنگ آنها زمینه منطقی و عقلانی بیشتری دارد و با فطرت انسان سازگارتر است از اقنان بیشتر استفاده می شود . در جوامعی که ارزش های فرهنگی کمتر درونی شده باشند از تشویق و تنبیه استفاده می کنند . (به دو صورت رسمی و غیررسمی)

۱۷- در کدام جوامع از روش اقنان در کنترل اجتماعی و پیشگیری استفاده می کنند ؟ در جوامعی که زمینه ای منطقی و عقلانی بیشتر دارد و با فطرت آدمیان سازگار نند .

۱۸- از طریق کدامیک از مراتب کنترل اجتماعی افراد فرهنگ را درونی می سازند ؟ از طریق اقنان

۱۹- در چه صورتی افراد رفتارهای متناسب با فرهنگ را بهتر انجام می دهند؟ در صورتی که قدرت اقناع یک فرهنگ بیشتر باشد

۲۰- آیا تشویق و تنبیه نسبت به پدیده های مختلف فرهنگی یکسان انجام می شود؟ خیر هر پدیده ی فرهنگی به میزان اهمیتی که دارد از تشویق یا تنبیه بیشتری برخوردار است.

۲۱- تشویق و تنبیه بیشتر در مورد چه کسانی به کاربرده می شود؟ در مورد کسانی که ارزش های فرهنگی را به میزان کمتری درونی کرده اند.

۲۲- تشویق و تنبیه به چه اشکال و صورت هایی انجام می شود؟ ۱- شکل غیررسمی که آثار عمیق تری دارند و توسط خانواده، همسالان و عموم مردم جامعه انجام می شود. ۲- رسمی که بیشتر توسط سازمان ها و موسسات اجتماعی مانند ادارات، پلیس و دادگاه وزندان صورت می گیرد.

۲۳- در صورتی که جامعه و فرهنگ روش های مناسبی برای تبلیغ و تشویق و تنبیه نداشته باشد دچار چه وضعیتی می شوند؟ در معرض آسیب ها و ناهنجاری های بیشتری قرار می گیرند و دوام ویقای آنها تهدید می گردد.

۲۴- دو عنصر فرهنگی آموزه های اسلامی که در فرایندهای جامعه پذیری و کنترل اجتماعی نقش مهمی دارند را نام ببرید؟ امر به معروف ۲- نهی از منکر

۲۵- مراتب و روش های امر به معروف و نهی از منکر را نام ببرید؟ ۱- روش های تبلیغی ۲- روش های تشویقی ۳- روش های تنبیه‌ی

۲۶- رفتار حیوانات با رفتار انسان ها چه تفاوت اساسی دارند؟ رفتار حیوانات بر مبنای غریزه است ولی رفتارهای انسان ا بر مبنای آگاهی، معانی، اراده و فرهنگ است.

۲۷- جامعه پذیری و کنترل اجتماعی چه ارتباطی با یکدیگر دارند؟ برای تحقق جامعه پذیری نیازمند کنترل اجتماعی هستیم. بدون کنترل اجتماعی، جامعه پذیری به وجود نمی آید. یعنی باید مجموعه اقداماتی انجام دهیم تا بتوانیم افراد جامعه را به انتباخ با فرهنگ جامعه و ادارنمايم.

خلاصه درس دهم :

موقعیت اجتماعی: جایگاهی که فرد در جامعه یا گروه اجتماعی دارد. (با چه کسانی ارتباط دارد؟ چه انتظاراتی از او می باشد؟...)

تغییر هویت اجتماعی

تحرک اجتماعی: جایه جایی موقعیت اجتماعی (صعودی، نزولی، افقی)

رتبه بنی مشاغل و ملاک های موقعیت اجتماعی در کشورهای مختلف یکسان نیست.

انسداد اجتماعی: مسدود بودن امکان تحرک اجتماعی صعودی

فرهنگ هر جهان اجتماعی فرست تغییراتی را می دهد و از برخی تغییرات جلوگیری می کند.

سوالات درس دهم:

- ۱- هویت های اجتماعی جدید (اکتسابی) چگونه شکل می گیرند؟ انسان ها پس از تولد و پذیرش هویت انتسابی خود به گونه ای فعال با محیط اجتماعی برخورد می کنند و به هویت اجتماعی اکتسابی دست می یابند.
- ۲- چگونه افراد به موقعیت های اجتماعی نوین دست می یابند؟ با کسب هویت های اجتماعی جدید به موقعیت های اجتماعی نوین دست می یابند.
- ۳- تحرک اجتماعی را تعریف کنید : جایه جایی افراداز یک موقعیت اجتماعی به موقعیت اجتماعی دیگر
- ۴- انواع تحرک اجتماعی را توضیح دهید و مثال بزنید : - تحرک اجتماعی صعودی : باشغل جدید فرد از موقعیت اجتماعی خود بالاتر رود مثلا مدیریک بخش مدیر کل شود.- تحرک اجتماعی نزولی: باشغل جدید موقعیت اجتماعی فرد پایین تر رود مثلا مدیر اداره از مدیریت عزل شود و به صورت کارمند عادی به کار آمده دهد. - تحرک افقی : با شغل جدید موقعیت اجتماعی فرد تغییر نکند مثلا کارمندی از یک بخش اداره به بخش دیگری انتقال پیدا کند.
- ۵- تحرک اجتماعی درون نسلی و تحرک اجتماعی میان نسلی را بآذکر مثال توضیح دهید . وقتی فردی در طول زندگی و فعالیت شغلی اش موقعیت اجتماعی اش تغییر کند تحرک اجتماعی درون نسلی داشته است. مثلا تا ۴ سال پیش کارمند بوده الان مدیر کل شده . وقتی موقعیت اجتماعی بین دونسل تغییر کند تحرک اجتماعی میان نسلی است مثلا پدرش کارمند بوده ولی خودش مدیر کل شده است .
- ۶- موقعیت اجتماعی افراد به جز شغل، تابع چه ملاک ها و عوامل دیگری می تواند قرار گیرد؟ علم، ایمان، تقوا، هنر، احترام، نوآوری و خلاقیت، ارتباطات اجتماعی و ...
- ۷- آیا افراد درجهانی که زندگی می کنند ، می توانند هر نوع هویت اجتماعی را به دست بیاورند؟ مثال بزنید: خیر تحرک اجتماعی در جوامع مختلف وابسته به فرصت هایی است که جامعه در اختیار افراد قرار می دهد. مثلا معلولان جسمی در برخی از مشاغل نمی توانند فعالیت کنند. در ایران زنان نمی توانند قاضی یا رئیس جمهور شوند.
- ۸- برچه اساسی جوامع برحی از تغییرات هویتی را تشویق و برحی را منع می نمایند؟ به تناسب عقاید و ارزش هایی که دارند، برحی تغییرات و تحرکات اجتماعی را تشویق و برحی دیگر رامنع می نمایند.
- ۹- منظور از فرصت های هویتی چیست؟ مثال بزنید . هرجامعه مناسب با عقاید و ارزش هایی که دارد برحی تغییرات هویتی و تحرکات اجتماعی را برای عده ای تشویق می کند و مجاز می داند مثلا جامعه ای که براساس ارزش های نژادی شگل گرفته صرفا برای یک نژاد خاص امکان تحرک اجتماعی صعودی فراهم می آورد و یا در جهان سکولار فعالیت هایی که هویت دینی افراد را آشکار کند منع می شوند.
- ۱۰- فرصت های هویتی در جامعه ای که براساس ارزش های نژادی شکل گرفته است چگونه است؟ صرفا برای یک نژاد خاص امکان تحرک اجتماعی صعودی فراهم می آورد.
- ۱۱- فرصت های هویتی در جامعه ای که منابع و روابط آن بومدار ارزش های اقتصادی شکل می گیرد چگونه است؟ تحرکات اجتماعی صعودی، انتها، ایجاد، کسانه، ممکن، و سازد که منابع ثروت، اراده، اختصار دارند.

۱۲- فرصت های هویتی برای تحرکات اجتماعی در جامعه ای که برمدار ارزش های دنیوی و این جهانی شکل گرفته است چگونه است؟ تحرکات اجتماعی را در محدوده‌ی همان ارزش‌ها به رسمیت می‌شناسد.

۱۳- در چه جوامعی امکان رای دادن به قوانین معنوی والهی وجود ندارد؟ جوامع سکولار و دنیوی

۱۴- در جوامع سکولار کدام فعالیت‌ها منع می‌شوند؟ فعالیت‌هایی که هویت دینی افراد را آشکار کند. مثلاً استفاده از حجاب دراماکن عمومی.

۱۵- چرا در جوامع سکولار و دنیوی امکان رای دادن به قوانین معنوی والهی وجود ندارد؟ چون در این جهان فعالیت‌هایی که هویت دینی افراد را آشکار کند منع می‌شوند.

۱۶- درجهان دینی و معنوی کدام هویت‌ها به رسمیت شناخته نمی‌شوند؟ هویت‌هایی که ابعاد متعالی والهی انسان رانفی کنند.

۱۷- جامعه آپارتاید چگونه جامعه‌ای است؟ جامعه‌ای است که بر ارزش‌های تبعیض نژادی بین سیاهان و سفیدپوستان در کشور آفریقای جنوبی شکل گرفته بود. بسیاری از فرصت‌های هویتی اجتماعی و شغلی و امکانات اجتماعی و اقتصادی صرفاً در اختیار سفیدپوستان قرار داشت. این نظام پس از مبارزات طولانی در سال ۱۹۹۱ کنار گذاشته شد.

۱۸- عبارت رئیس جمهور امریکا "مردم الجزایر نیاز به دموکراسی کنترل شده دارند" نشان دهنده‌ی چیست؟ جامعه‌ای باید همچنان هویت سکولار خود را حفظ کنند و در جامعه‌ی سکولار هویت دینی و نظام سیاسی دینی نباید جایگاهی داشته باشد.

۱۹- در چه صورتی تغییرات هویتی مورد تشویق قرار می‌گیرند؟ چرا؟ مثال بزنید. در صورتی که تغییرات هویتی و هویت جمعی در چارچوب عقاید و ارزش‌های اجتماعی کلان جامعه باشد. چون می‌تواند مستلزم گسترش و توسعه‌ی فرهنگ اجتماعی باشد. مثلاً فردی که در یکی از عرصه‌های اجتماعی دست به نوآوری می‌زند و از این طریق موقعیت اجتماعی خود و بخشی از افراد جامعه را ارتقاء می‌بخشد. (یعنی کارآفرینی)

۲۰- در چه صورتی تعارضات فرهنگی در جامعه به وجود می‌آید؟ اگر تغییرات هویتی از مرزهای مورد قبول یک فرهنگ فراتر رود و با شیوه‌هایی از زندگی و عقاید و ارزش‌های مقبول جامعه تقابل داشته باشد به تعارض فرهنگی منجر می‌شود.

۲۱- تعارضات فرهنگی چه پیامدهایی به همراه دارد؟ اضطراب و نگرانی‌های اجتماعی فراوان

۲۲- اگر تغییرات هویتی مطابق عقاید و ارزش‌های جامعه نباشد و فراتر از فرصت‌هایی باشد که در یک جهان اجتماعی وجود داد. چه اتفاقی می‌افتد؟ جامعه دچار تعارضات فرهنگی، اضطراب و نگرانی‌های اجتماعی فراوان می‌شود.

۲۳- علل تعارضات فرهنگی در جامعه چیست؟ مثال بزنید. ۱- علل درونی: به نوآوری‌ها و فعالیت‌های افرادی که درون فرهنگ اجتماعی حضور دارند مثلاً تعارض فرهنگی پیامبر با جامعه مشرک عرب-۲- علل بیرونی: تاثیر پذیری از فرهنگ‌های دیگر جوامع. مثلاً بهار عرب در حال حاضر (جنیش‌های اخیر برخی از کشورهای عربی) یا مشروطه خواهی ایرانیان در دوره قاجار.

۲۴- آیا هرنوع از ابداع و نوآوری و یا هرنوع مواجهه واقباس از فرهنگ های دیگر به تعارضات فرهنگی منجر می شود؟ مثال

بزندید. خیر استفاده از وقت شناسی یا شیوه رانندگی غرب یا علم آموزی، اخذ فناوری، تشکیل مجلس که اقتباس کرده ایم

باعث تعارضات فرهنگی نمی شود ولی ورود اینترنت و چت و شبکه های ماهواره ای می تواند باعث تعارضات فرهنگی شود

خلاصه درس یازدهم:

هویت فرهنگی جهان اجتماعی براساس عقاید و ارزش های اجتماعی شکل می گیرد.

هویت فرهنگی جهان اجتماعی: مجموعه عقاید و ارزش های اجتماعی مشترک پذیرفته شده بی افراد است.

نقش های اجتماعی هویت اجتماعی افراد رامی سازند. باعضویت در جهان های اجتماعی دارای هویت اجتماعی می

شویم. (البته توان نقد و تحلیل و خروج از یک جهان اجتماعی و ورود به جهان اجتماعی دیگری را داریم.)

هویت جهان اجتماعی به فرهنگ اش می باشد. (هویت اجتماعی و هویت فرهنگی دو روی یک سکه اند. هویت اجتماعی

افراد، هویت فرهنگی را تحت تاثیر قرار می دهد و هویت فرهنگی، هویت اجتماعی افراد را تحت تاثیر قرار می دهد.)

نقش ها هنجار سازند. هنجارها نقش سازند. نقش ها، ارزش سازند و ارزش ها نقش سازند.

هویت فرهنگی جهان اجتماعی گستردۀ تراز هویت اجتماعی افراد است. هویت اجتماعی در پرتو هویت فرهنگی جهان اجتماعی شکل می گیرد.

هویت فرهنگی فرصت شکل گیری هویت های اجتماعی (شغلی، خانوادگی، علمی و...) مناسب با خود را فراهم می کند

و گاهی در برابر این شکل گیری مقاومت می کند. (چون آن را با عقاید اساسی خود ناسازگار می بیند.)

چارچوب هویت اجتماعی در قالب هویت فرهنگ سازماندهی می شود.

تازمانی عقاید و ارزش های جهان اجتماعی نزد اعضا بالهیت و با اعتبار باشد هویت فرهنگی آن جهان دوام خواهد داشت.

تحول فرهنگی: به تغییرات اساسی در جهان اجتماعی که هویت جهان اجتماعی را متحول می کند گفته می شود.

تلزلزل فرهنگی: جهان اجتماعی نمی تواند کنش های اجتماعی را بر اساس عقاید و ارزش های خود سامان دهد و از آنها دفاع

کند. ثبات ارزش ها و هنجار در زندگی مردم از دست می رود.

وقتی بی ثباتی رفتارها و هنجارها گستردۀ شود و به لایه های عمیق وارد شود و امکان حفظ فرهنگ نباشد، جامعه دچار بحران هویت می

شود.

حرکت از فرهنگ باطل به سوی حق: تحول فرهنگی مثبت(جاهلی به نبوی) - حرکت از فرهنگ حق به سوی باطل: تحول فرهنگی منفی(نبوی به اموی) - علل درونی تحولات فرهنگی: کاستی و بستهای درونی که مانع پاسخگویی به نیازهای جسمانی و معنوی انسان ها باشد.(مرگ جهان اجتماعی) - نتیجه مرگ جهان اجتماعی: پوچ انگاری، ازبین رفتن نشاط اجتماعی، یاس، نامیدی و خودکشی و... - دلیل بازاندیشی بنیان های عقیدتی و ارزشی توسط متفکران اجتماعی: کاستی و خلاطه معنوی جامعه - دلیل تشویق از عبور از مرمذهای هویت فرهنگی: خلاء و کاستهای معنوی است.

سوالات درس یازدهم :

۱- هویت فرهنگی جامعه چگونه و برچه مداری شکل می گیرد؟ **جواب:** بر مدار عقاید و ارزش های اجتماعی

مشترک در جامعه شکل می گیرد. یعنی بر مدار ارزش های پذیرفته شده و به رسمیت شناخته شده جامعه

۲- هویت اجتماعی افراد محصل چیست؟ محصل عضویت افراد در گروه های اجتماعی است. مابا پذیرش نقش ها

در گروه های مختلف اجتماعی دارای هویت اجتماعی می شویم.

۳- هویت فرهنگی جامعه با هویت اجتماعی آن جامعه چه ارتباطی دارد؟ **جواب:** هویت اجتماعی جامعه

در پرتو هویت فرهنگی جامعه شکل می گیرد. اگر هویت های اجتماعی افراد با عقاید و ارزش های هویت فرهنگی ناسازگار باشد

در مقابل آن مقاومت صورت می گیرد. به تناسب هر نهاد اجتماعی یک هویت اجتماعی شکل می گیرد مثلاً هویت شغلی،

هویت خانوادگی، هویت ایرانی، هویت شهرضايی و...

۴- هویت جهان اجتماعی چیست و چه تفاوتی با هویت اجتماعی افراد دارد؟ **جواب:** هویت جهان اجتماعی مجموعه ای

از عقاید، ارزش ها و باورهایی (فرهنگ) است که مبنای شکل گیری هویت اجتماعی افراد است. به عبارت دیگر هویت

اجتماعی افراد بر اساس هویت فرهنگی جامعه شکل می گیرد. و ظایف و تکالیف هر نقش اجتماعی (هویت اجتماعی) در قالب

فرهنگ (ارزش ها و عقاید) آن جامعه تعریف و اجرامی شود. هویت اجتماعی افراد جنبه عملی (بیرونی) هویت است و هویت

جهان اجتماعی جنبه ذهنی و فرهنگی هویت است.

۵- هویت فرهنگی تا چه زمانی دوام می آورد؟ **جواب:** تازمانی که عقاید و ارزش های مربوط به آن مورد پذیرش افراد

جامعه و برای آنها مهم باشند.

۶- در چه صورتی هویت فرهنگی دچار چالش می شود؟ **جواب:** هرگاه عقاید و ارزش ها در جامعه اهمیت

و اعتبار خود را از دست بدند.

۷- آیا هویت فرهنگی جامعه می تواند مستقل از هویت اجتماعی افراد وجود اشته باشد؟ **جواب:** خیر هویت

فرهنگی اجازه شکل گیری هویت اجتماعی را می دهد جامعه بدون فرهنگ معنادارد و نمی تواند شکل بگیرد. هویت

فرهنگی بستر هویت اجتماعی است. نقش ها در پرتو ارزش ها شکل می گیرند.

۸- منظور از تحول فرهنگی چیست؟ تغییرات در لایه های عمیق فرهنگ جهان اجتماعی که موجب می شود هویت جهان اجتماعی متتحول و دگرگون شود.

۹- جهان اجتماعی چگونه دچار تحولات فرهنگی می شود؟ با ایجاد تغییرات عمیق و بنیادین در معانی اساسی یک جهان اجتماعی

۱۰- منظور از تزلزل فرهنگی چیست؟ جواب: شیوه زندگی مردم با عقاید و ارزش های اجتماعی فرهنگ ناسازگار شود و فرهنگ نتواند رفتارهای اجتماعی را با این ارزش ها سازمان بخشد و بین ارزش ها و عقاید فرهنگی و شیوه زندگی تعارض ایجاد شود. به عبارت دیگر عقاید و ارزشها ثبات واستقرار خود را در متن فرهنگ ازدست بدھند.

۱۱- چرا تزلزل فرهنگی با بحران هویت همراه می شود؟ جواب: چون بحران هویت در جایی به وجود می آید که جامعه توان حفظ و دفاع از عقاید و ارزشها اجتماعی خود را نداشته باشد.

۱۲- چگونه بحران هویتی منجر به تحولات فرهنگی می شود؟ جواب: با تغییر هویت جامعه، تغییرات اجتماعی از محدوده ای تغییرات سطحی درون فرهنگ جامعه خارج می شود و به لایه های عمیق وارد می شود و فرهنگ دچار تحول می شود. یعنی ارزشها و عقاید فرهنگی جامعه جایگاه خود را ازدست می دهند و جای خود را به عقاید و ارزش های دیگر می دهند.

۱۳- آیا هر تعارض فرهنگی به تحول هویت فرهنگی جهان اجتماعی می انجامد؟ خیراً گر تغییرات فرهنگی عمیق و طولانی و پایدار و خارج از چارچوب پذیرفته شده باشد فرهنگ متتحول می شود.

۱۴- آثار تعارضات و تحولات فرهنگی ناگهانی هستند؟ خیراً گر تغییرات فرهنگی به لایه های عمیق فرهنگ سرایت می کنند.

۱۵- در چه صورتی تحولات فرهنگی مثبت است؟ مثال بزنید: جواب: اگر فرهنگ متتحول شده باطل بوده باشد و از باطل به سوی حق رفته باشد تحول مثبت است مانند تحول جامعه جاهلی عصر پیامبر که به سوی جامعه نبوی حرکت نمود.

۱۶- در چه صورتی تحولات فرهنگی منفی است؟ مثال بزنید: جواب: اگر فرهنگی که رسمیت و اعتبار اجتماعی خود را ازدست داده از حق به سوی باطل رفته باشد دچار تحول منفی شده است مانند جامعه نبوی که به جامعه اموی تبدیل شد.

۱۷- تزلزل فرهنگی با تعارض فرهنگی چه تفاوتی دارد؟ جواب: تزلزل فرهنگ را نابودی کند ولی تعارض ممکن است جنبه مثبت داشته باشد. در تعارض فرهنگی مبانی ارزشی فعال است و در حال برخورد و دفاع است اما در تزلزل فرهنگی مبانی ارزشی سست شده وقدرت دفاع را ازدست داده است. البته تعارض منفی منجر به تزلزل فرهنگی می شود.

۱۸- آیا تعارض فرهنگی به تزلزل فرهنگی می انجامد؟ جواب: تعارض منفی منجر به تزلزل فرهنگی می شود. تعارض مثبت فرهنگی موجب تقویت فرهنگ می شود.

علل تحولات فرهنگی چیست؟ جواب:

۱- علل درونی: مربوط به کاستی ها و بن بست های درون فرهنگ است یا ابداعات و نوآوری های مثبت و منفی افراد درون فرهنگ ۲- علل بیرونی: مربوط به ارتباطات بین فرهنگ هاست.

-۲۰- درجه صورتی فرهنگی دچار مرگ طبیعی می شود؟ جواب:

ظرفیت های خود باهویت جسمانی و معنوی افراد اصطکاک پیدا کند و از پاسخ به نیازهای طبیعی و جسمانی (فطري و معنوی) آنها بازيماند.

-۲۱- درجه صورتی فرهنگی بابحران های زیست محیطی، اقتصادی و معیشتی به بن بست می رسد؟

جواب: فرهنگی که نتواند نیازهای جسمانی و طبیعی مردم خود را سازمان دهد.

-۲۲- درجه صورتی فرهنگی موجب یاس، نالمیدی، پوچ انگاری و خودکشی افراد می شود؟ جواب:

درصورتی که فرهنگی نتواند پاسخ های مناسب درباره وجود آدمیان و معنای زندگی به افراد خود بددهد و افراد را نسبت به مرگ و زندگی دچار شکاکیت و پوچی کند.

-۲۳- درجه صورتی متفکران اجتماعی به عبور از مرزهای هویت فرهنگی تشویق می شوند؟ جواب:

کاستی و خلا معنوی عقاید و ارزش های فرهنگ موجب بازاندیشی متفکرین می شود.

-۲۴- دلیل بازاندیشی درباره بنیان های عقیدتی جهان اجتماعی توسط متفکران اجتماعی چیست؟

کاستی ها و خلا معنوی که نشاط زندگی افراد جامعه را زیین می بردو نامیدی و یاس ایجاد می کند.

-۲۵- درجه صورتی بحران هویت درسطح افراد، به بحران هویت درسطح جهان اجتماعی می انجامد؟

درصورتی که بحران هویت اجتماعی موجب ازدست رفتن اعتبار عقاید و ارزش ها در جامعه شود فراگیر و عمیق باشد. یعنی با به هم خوردن هویت اجتماعی افراد هویت جهان اجتماعی برهم بخورد.

-۲۶- درجه صورتی بحران هویت افراد خانواده ها به بحران هویت درنهاد خانواده منجر می شود؟

درصورتی که عقاید و ارزش های نهاد خانواده (هویت فرهنگی خانواده ها) اهمیت، اعتبار و دوام خود را ازدست بدند و جنبه فraigیر داشته باشد.

-۲۷- نمونه ای از آثار متفکرین درباره بحران های دنیای متعدد بنویسید؟ جواب:

و علایم آخرالزمان نوشته گنون ترجمه کارдан ، یقه سپیدان سی رایت میلز، تجدد و تشخض گیدنز

خلاصه درس دوازدهم :

روابط جهان های اجتماعی، گاهی در محدوده هنگارها و نمادها یا در شیوه زندگی است. گاهی در سطح عقاید، آرمان ها و ارزش های اجتماعی است.

درصورتی روابط اجتماعی موجب فراهم کردن زمینه گسترش و پیشرفت می شوند که جهان اجتماعی عقاید، آرمان ها و ارزش های خود را حفظ کنندولی در صورت لزوم در محدوده هنگارها و شیوه زندگی، عناصری را ز جهان اجتماعی دیگر

اسلام عناصر عقلانی دو تمدن یونان و روم را خذ کردولی عناصر مشرکانه را پذیرفت. - اگر دادوستد فرنگی به لایه های عمیق آن سرایت کند چارت حولات فرنگی می شود.

در مواجهه با جهان های اجتماعی دیگر و تحولات فرنگی: ۱- به آن جهان ملحق می شود. (کاملاً ارزش ها و عقاید آن جهان را می پذیرد). مانند تمدن مصر که به اسلام ملحق شد. ۲- بخش هایی از ارزش ها و عقاید آن جهان را می پذیرد و ارزش های خود عبور می کند. مانند مسیحیت قرون وسطی ۳- خودباختگی فرنگی (دربرابر جهان اجتماعی دیگر مبهوت و مقهور شده و خلاقیت خود را در گزینش عناصر فرنگی دیگران از دست بدهد و بدون تحقیق، تقلید کند). مانند جوامع اسلامی دربرابر اروپاییان.

اثرات خودباختگی فرنگی: به روش تقلیدی عمل می کند. ۲- ارتباط را با فرنگ و تاریخ خود از دست می دهد ۳- نمی تواند فرنگ گذشته خود را تداوم دهد. ۴- نمی تواند گذشته فرنگی خود را را کند و آن بگذرد. ۵- نمی تواند به فرنگی که دربرابر آن مبهوت شده ملحق شود.

سوالات درس دوازدهم :

۱- انواع ارتباطات بین فرنگی را توضیح دهید و مثال بزنید: جواب: ۱- ارتباط بین دو فرنگ در محدوده هنجارها و شیوه های زندگی (لایه های سطحی دو فرنگ) تماس بایکدیگر دارند و در عقاید اصلی خود استوار باقی می مانند ارتباط جهان اسلام با فرنگ یونان و روم در سده های نخستین رویارویی دو فرنگ ۲- ارتباط بین دو فرنگ در محدوده ارزش ها و آرمان های اجتماعی (لایه های عمیق دو فرنگ بایکدیگر تماس دارند و دادوستد فرنگی به لایه های عمیق آنها سرایت می کند و به مرور موجب تحولات هویتی آن فرنگ ها می شود) مانند رویارویی فرنگ اعراب مسلمان با ایرانیان باستان ۳- در رویارویی دو فرنگ یکی از آنها کاملاً مقهور و تسليیم فرنگ دیگر می شود و خلاقیت و فعالیت خود را از دست می دهد و دچار خودباختگی می شود.) مانند جوامع غرب زده دربرابر غرب

۲- در چه صورتی ارتباط جهان های اجتماعی به تحولات فرنگی منجر می شود؟ در صورتی که دادوستد و نفوذ فرنگی به لایه های عمیق فرنگ سرایت کند فرنگ را دچار تغییرات بنیادین کند.

۳- در چه صورتی روابط اجتماعی موجب فراهم کردن زمینه گسترش و پیشرفت جهان اجتماعی می شود؟ اگر جهان اجتماعی با حفظ عقاید، آرمان ها و ارزش های خود، با جهان های اجتماعی دیگر تعامل و دادوستد داشته باشد و در محدوده ای هنجارها و شیوه ای زندگی، عناصری را از جهان اجتماعی دیگر بگیرد و در صورت لزوم، تغییرات لازم را در آنها پذید آورد. مانند مواجهه جهان اسلام با جهان یونان و روم باستان

۴- مواجهه جهان اسلام با دیگر فرهنگ‌ها چگونه بود؟ درجه سطحی ارتباط فرهنگی داشتند؟ جواب: جهان

اسلام با حفظ اصول خود به تعامل با آنها پرداخت و عناصر سازگار با اصول خود را از آن فرهنگ‌ها اخذ کرد و در صورت نیاز به بازسازی آنها پرداخت. ارتباط در محدوده‌ی هنجارهای بود و عقاید و ارزش‌های خود را حفظ کرد.

۵- چگونه ارتباطات فرهنگی منجر به تحولات فرهنگی می‌شود؟ مثال بزنید. جواب: هرگاه در تعاملات فرهنگی

یک فرهنگ بر عقاید و ارزش‌های خود پافشاری نکند و دادوستد فرهنگی به لایه‌های عمیق آن سرایت کند و به مرور به عقاید خود پشت کند و عقاید فرهنگ دیگر را پذیرد و به فرهنگ دیگر ملحق شود چنان‌چهار تحولات فرهنگی می‌شود. مثال: جهان غرب در طی جنگ‌های صلیبی پس از رویارویی با فرهنگ اسلامی دچار تحولات هویتی شد.

۶- درجه صورتی فرهنگی به فرهنگ دیگر ملحق می‌شود؟ جواب: در صورتی که ارزش‌ها و عقاید فرهنگ

دیگر را پذیرد و به ارزش‌های خود پشت کند. مثلاً فرهنگ‌هایی که با مواجهه با جهان اسلام عقاید توحیدی را پذیرفتند و به هویت اسلامی ملحق شدند.

۷- چگونه ارتباطات فرهنگی منجر به هویت جدید می‌شود؟ جواب: اگر فرهنگی از مسیر ابداعات و نوآوری‌های

دروनی عبور کند هویت جدیدی مناسب با ان نوآوری‌ها به دست می‌آورد. مثلاً جهان غرب پس از رویارویی با فرهنگ اسلامی از ارزش‌های مسیحیت عبور کرد و به ارزش‌های سکولار روی آورد.

۸- جهان غرب در قرون وسطی پس از مواجهه با فرهنگ اسلامی کدام بخش را پذیرفت و کدام بخش را

نپذیرفت؟ اعتقادات اصلی جهان اسلام مانند توحید (عدم تثلیث) را پذیرفت ولی موسیقی و مبانی پژوهشکی را پذیرفت.

۹- خودباختگی فرهنگی چیست؟ جامعه خودباخته چه ویژگی‌هایی دارد؟ جواب: ۱- افراد آن جامعه مبهوت و مقهور

جامعه دیگر شده‌اند ۲- حالت فعال در گزینش عناصر فرهنگی دیگران را از دست داده‌اند ۳- عناصر فرهنگی دیگران را بدون تحقیق و تقلیدوار فرامی‌گیرند ۴- ارتباطشان را با فرهنگ و تاریخ خودشان از دست داده‌اند ۵- امکان تداوم و بسط فرهنگ گذشته خود را ندارد و حتی توان عبور از فرهنگ گذشته را هم ندارد. ۶- نمی‌تواند به فرهنگی که مقهور آن شده ملحق شود.

۱۰- چرا خودباختگی فرهنگی یک آسیب عمیق فرهنگی است؟ جواب: چون مانع تعامل و دادوستد فرهنگی می‌شود.

۱۱- درجه صورتی فرهنگی به دادوستد و تعامل فرهنگی می‌پردازد؟ جواب: در صورتی که افراد متعلق به

آن فرهنگ به گونه‌ای فعال براساس نیازها و مسایل درون فرهنگی با فرهنگ دیگر رویارو شوند.

۱۲- غرب زدگی چیست؟ جواب: خودباختگی جوامع غیر غربی در برابر فرهنگ غرب و مرجعی قدرت اقتصادی و سیاسی برتر غرب شدند.

۱۳- انواع تحولات فرهنگی را به اختصار بیان کنید: ۱- کاملاً ارزش‌ها و عقاید جهان اجتماعی دیگر را می‌پذیرد. مانند مصروف‌تمدن‌های شمال آفریقا که اسلام و عربیت را پذیرفتند. ۲- بخش‌هایی از ارزش و عقاید جهان اجتماعی

دیگر را پذیرفتند و از بخش‌هایی از ارزش‌های خود عبور کردند مانند اروپاییان بعد از جنگ ای اسلیبی ۳- خودباختگی فرهنگی

که مقهور فرهنگ جهان اجتماعی دیگر شدن نتوانستنده به فرهنگ دیگر ملحق شوند و از مرزهای فرهنگی خود عبور کنند و فرهنگ جدیدی بسازند.

-۱۴- جوامع غرب زده برای دست یابی به تعامل با جهان غرب باید چه مسیری را به پیمایند؟ تعامل سازنده

باتکاوآگاهی نسبت به فرهنگ خود و مروعوب نشدن در برابر غرب. یعنی به جای فرصت دادن به تهاجم فرهنگی غرب، با غرب به مبادله فرهنگی پردازنده ارتباط فرهنگی آنها یک سویه نباشد. خودباوری، بازگشت به خویشتن، شناخت میراث فرهنگی خود، شناخت نیازهای مادی و معنوی خود

-۱۵- جهان اجتماعی چگونه از خودبیگانه می شود؟ وقتی تحت تاثیر فرهنگ جهان اجتماعی دیگر از گذشته فرهنگی خود جدامی شود و نمی تواند افراد جامعه خود را بآفاق حقیقت انسان و جهان آشنا و سازگار کند.

-۱۶- انواع خودبیگانگی فرهنگی (خودباختگی فرهنگی) را نام ببرید.؟ جواب: ۱- خودبیگانگی تاریخی ۲- خودبیگانگی فطری و حقیقی

-۱۷- منظور از خودبیگانگی تاریخی چیست؟ جواب: یک جامعه در مواجهه با دیگر فرهنگ‌ها، فرهنگ تاریخی و هویت خود را فراموش کنند.

-۱۸- منظور از خودبیگانگی فطری (حقیقی) چیست؟ جواب: عقاید و ارزش‌های یک جامعه مانع آشنایی درست افراد جامعه با انسان و جهان گردند و نگذارند. که انسانها به تفسیر و شناختی صحیح از عالم و آدم نایل شوند.

-۱۹- از خودبیگانگی فرهنگی چه پیامدها و ویژگی‌هایی دارد؟ جواب: ۱- نمی‌گذارند انسان به تفسیر و شناخت صحیح از عالم و آدم نایل شوند. ۲- انسان‌ها از حقیقت خود و حقیقت هستی دور می‌مانند. ۳- جهان را سرایی از حقیقت معرفی می‌کند. ۴- فطرت آدمی را به آرامش نمی‌رساند و به تشویش گرفتار می‌کند. ۵- انسان را به عصیان و اعتراض و امی دارد.

-۲۰- براساس نگاه قرآن، چگونه انسان به شناخت حقیقت می‌رسد؟ جواب: بانگاهی توحیدی به انسان و جهان بنگرد.

-۲۱- دلیل فراموشی انسان از خود از نگاه قرآن چیست؟ فراموش کردن خداوند. کسی که خدار افراموش کند خودش را فراموش می‌کند.

-۲۲- کدام فرهنگ انسان را به حقیقت می‌رساند؟ جواب: فرهنگ توحیدی که انسان را با خود و جهان هستی آشنا می‌کند و تمام جهان را آیات و نشانه‌های خداوند می‌یابد و انسان را آنیس و هم نشین خداوند می‌کند.

-۲۳- کدام فرهنگ‌ها موجب از خودبیگانگی فرهنگی انسان‌ها می‌شوند؟ جواب: ۱- فرهنگ‌های مشرکانه اساطیری، ۲- فرهنگ‌های سکولار و دنیوی

-۲۴- از خودبیگانگی تاریخی با از خودبیگانگی فطری (حقیقی) چه ارتباطی دارد؟ یعنی آیا اگر جهان اجتماعی به یکی از معانی از خودبیگانگی دچار شود ناگزیر به دیگری هم مبتلا می‌شود؟ یا آیا ممکن است

ریشه در حقیقت جویی و هویت عالم دارد. بنابراین گم کردن حقیقت انسان و جهان آفرینش با گم کردن تاریخ هویت اجتماعی انسان ها همراه ومرتب است. یعنی تاریخ بشریت ، تاریخ حقیقت جویی و فطرت جویی است و فراموشی هریک به فراموشی دیگری منجر می شود.

خلاصه درس سیزدهم :

گروه ها، اقوام ، ملت ها و امت ها خودشان را باویژگی های سرزمین، تاریخ، جمعیت، اقتصاد، سیاست و فرهنگ و... می شناسند و می شناسانند. - هویت ایرانی قبل از ظهور اسلام: هویتی توحیدی و دینی و در مواردی آمیخته با اساطیر (هویت ایرانی در قالب آیین زرتشت هویتی واحد پیدا کرده بود).

هویت ایرانی پس از اسلام: عناصر مشرکانه و اساطیری هویت خود را کنار گذاشت و به جهان اسلام ملحق شد. فارسی دری زبان سیاسی دربار ایران ، زبان دوم جهان اسلام شد. (بازرگانی چون مولوی و سعدی و حافظ و..)

مواجهه و مقابله جهان اسلام و ایران با هجمه های نظامی و سیاسی سایر اقوام در طول تاریخ: مهاجمان را در خود جذب و هضم کرد.

مواجهه مسلمانان با جهان غرب: بخش هایی از ذهنیت مسلمانان را به خود باختگی فرنگی دچار ساخت.

دیدگاه مستشرقان: هویت فرهنگی جوامع اسلامی سکولار روبه ابعاد جغرافیایی و تاریخی محدود داشت و قالب قوم گرایانه و ناسیونالیستی دارد. (ترک . عرب. فارس)

تأثیرات انقلاب اسلامی بر هویت ایرانی: بازگشت ایران به اسلام، بلکه بازگشت به خویشن الهی و توحیدی. ایران قلب تپنده بیداری اسلامی شد. اسلام به عنوان یک قطب فرهنگی جدید ظاهر شد و موجب بازیبینی نظریه پردازان غربی در خصوص سکولاریسم شد: تردید در اینکه سکولاریسم سرنوشت مشترک حتمی بشریت است.

هویت اسلامی ایران ، تاریخ و جغرافیای خود را در ذیل آسمان معنوی توحید قرارداد و از مرزهای جامعه ایمانی خود تا امروز دفاع می کند.

سوالات درس سیزدهم :

- 1- هویت ایرانی قبل از ظهور اسلام چگونه بوده است؟ **جواب:** هویتی دینی آمیخته با اساطیر. اقوام مختلف ایرانی با آنکه هویت های اجتماعی متفاوتی داشته اند در عقاید و ارزش های زرتشت که با آموزه های اساطیری در آمیخته بوده و هویت فرهنگی واحدی پیدا کردند.

۲- هویت ملی باچه ویژگی هایی شناسایی می شوند؟ سرزمین (جغرافیا)، تاریخ، زبان

وادبیات، سیاست، اقتصاد، فرهنگ (هنر، سبک زندگی، معماری، پوشاسک و...) جمعیت، مفاخر و قهرمانان و...

۳- اسلام چه تاثیری در هویت ایرانی داشته است؟ **جواب:** اسلام عناصر مشرکانه‌ی اساطیری هویت ایرانی را

نپذیرفت و ایرانیان با پذیرش اسلام به تفسیری توحیدی از هویت خود دست یافتند. عقاید و ارزش‌های توحیدی اسلام، ایران

را به جهان اسلام ملحق ساخت و هویت ایرانی به صورت هویت اجتماعی بخشی از جهان اسلام درآمد.

۴- فارسی دری چگونه زبانی بود؟ **جواب:** فارسی دری زبان سیاسی دربار و زبان رسمی مشترک اقوام مختلف

ایرانیان بود.

۵- نقش فارسی در جهان اسلام چگونه بود؟ **جواب:** به دلیل مشارکت فعال ایرانیان در حیات فکری جهان اسلام

از محدوده زبان سیاسی مشترک اقوام ایرانی عبور کرد و زبان فرهنگی دوم جهان اسلام شد و مرزهای هند و عثمانی تبت

و بالکان و آسیای صغیر را در نوردید و گسترش یافت.

۶- مولوی، سعدی و حافظ در گسترش زبان فارسی به عنوان زبان دوم فرهنگی جهان اسلام چه نقشی

داشتند؟ **جواب:** این بزرگواران با مفاهیم لطیف عرفانی که مغز جهان اسلام است زبان فارسی را در سطح جهانی

گسترش دادند.

۷- مواجهه جهان اسلام با جمهوهای نظامی و سیاسی دیگر اقوام چگونه بود؟ **جواب:** فرهنگ اسلامی در طی

سده‌های مختلف یا به دفع مهاجمان پرداخت (مانند جنگ‌های صلیبی) یا آنها درون خود جذب و هضم کرد (مانند حمله

مغول)

۸- جهان غرب چه تاثیری در ذهنیت مسلمانان و هویت فرهنگ ایرانی داشته است؟ **جواب:** بخش‌هایی

از ذهنیت مسلمانان را به خودباختگی فرهنگی دچار ساخت و تصویر تاریخ نگاران و مستشرقین غربی از جامعه اسلامی در

جوامع اسلامی و ایرانی رواج داد.

۹- برخورد جهان غرب با جهان اسلام چگونه بوده است؟ **تجربه جدیدی است که هنوز به پایان نرسیده استویخش‌هایی**

از ذهنیت مسلمانان را به خودباختگی فرهنگی دچار ساخت.

۱۰- هویت فرهنگی جوامع اسلامی در تصویر غرب زده و خودباخته چگونه است؟ **جواب:** هویتی

توحیدی و حتی اساطیری نیست. بلکه هویتی سکولار و دنیوی است که به ابعاد تاریخی و جغرافیایی محدود است و در قالب

عنوانیں قوم گرایانه و ناسیونالیستی امت اسلامی را با اقوام مختلف مانند ترک و فارس و عرب و... تقسیم می‌کند.

۱۱- واکنش متفکرین ایرانی نسبت به رویارویی با فرهنگ غرب چگونه بود؟ **جواب:** آثاری را در نقد

تقلیدی به فرهنگ غرب و هویت‌های کاذب پدید آوردند. مانند غرب زدگی (جلاء‌آل‌احمد)، بازگشت به خویشن (

دکتر شریعتی) خدمات متقابل اسلام و ایران (شهید مطهری) و فطرت (شهید مطهری)

۱۲- مهم ترین نتیجه تحولات در جهان اجتماعی چیست؟ انقلاب‌ها

انقلاب اسلامی چه آثار هویتی در ایران و جهان به دنبال داشت؟ ۱- احیای اندیشه بازگشت به

هویت اسلامی ۲- تاریخ و جغرافیای هویت اسلامی رازیل آسمان معنوی توحید قرارداد.(امت به جای ملت)۳-

هویت اسلامی قلب تپنده بیداری اسلامی شد.۴- اسلام را به عنوان یک قطب فرهنگی جدید ظاهر ساخت.۵- منجر به بازبینی و تأمل در اندیشه های اندیشمندان غربی در خصوص اینکه سکولاریسم سرنوشت حتمی بشریت است، شد.

انقلاب اسلامی ایران چگونه حاصل شد؟ جواب: انقلاب اسلامی ایران حاصل مقاومت هویت اسلامی

جامعه دربرابر هجوم سیاسی و اقتصادی غرب بود که به سبب خودباختگی فرهنگی نخبگان و رجال سیاسی به مدت یک سده ادامه داشت.

انقلاب اسلامی ایران چه ارتباطی با هویت ایرانی دارد و چه تاثیری در احیای جهان اسلام

داشته است؟ جواب: انقلاب اسلامی مقاومتی دربرابر خودباختگی فرهنگی نخبگان بود که موجب بازگشت به خویشن اسلامی، الهی و توحیدی بود نه خویشتن صرفاً تاریخی و جغرافیایی دنیوی غربی.

نقش امام خمینی در هویت جامعه ایرانی چگونه بود؟ جواب: ایشان باستفاده از آموزه های قرآن و اهل

بیت (ع) بازگشت به هویت اسلامی، تاریخ و جغرافیای خود را درزیل آسمان معنوی توحیدی قرارداد و از مرزهای جامعه ایرانی خود دربرابر جهان مقابل دفاع کردند.

انقلاب اسلامی چه تاثیری در احیای هویت جهان اسلام داشته است؟ جواب: جامعه ایران

بابازگشت به هویت اسلامی خود به صورت قلب تپنده بیداری اسلامی درآمد و جهان اسلام از تصویر الفاشه دی غرب خارج شده و به عنوان یک قطب فرهنگی جدید ظاهر می گردد.

انقلاب اسلامی و حیات معنوی اسلام چه تاثیری بر اندیشمندان جهان غرب داشته است؟ جواب:

حیات معنوی اسلام، افق های جدیدی بر روی اندیشمندان غرب گسترده و نظریه پردازان غربی که دنیوی شدن را به عنوان سرنوشت مشترک و حتمی بشریت می دانستند را به تامل و بازبینی فرخوانده است.

چرا موضوع حجاب در درون کشورهای اروپایی به صورت یک مسئله درآمده است؟ جواب: چون

حجاب رانوی نماد هویت دینی و اسلامی می دانند که در حال گسترش است و باید با مصاديق فرهنگ اسلامی ستیز کنند تا ارزش های اسلامی در آن جوامع رواج نیابند.

خلاصه درس چهاردهم :

اولین شرط بقای هر جامعه، جمعیت آن است. راه گسترش هر فرهنگ، شناختن، پذیرفتن و عمل کردن به آن است. هر چه

حاملان و عاملان یک فرهنگ و معانی آن بیشتر باشند، آن فرهنگ بسط بیشتری می یابد.

باتولد اولین فرزند، مودت و رحمت میان اعضای خانواده بیشتر می شود و حمایت میان زن و شوهر به رابطه والدین و فرزندان

تسربی می یابد و با تولد فرزندان بعدی و بزرگ تر شدن خانواده، این معانی و ارزش ها گستردۀ ترمی شود.

کاهش جمعیت یک جهان اجتماعی به منزله محدود شدن گستره‌ی آن است که می‌تواند زمینه ساز بسط و تسلط جهان‌های اجتماعی دیگر باشد.

هدف اسلام تاسیس جهان توحیدی و گسترش آن است. لازمه تحقق این هدف داشتن جمعیت مناسب است. پیامبر(ص) روز محشر به کثرت پیروان خود مباهات می‌کند.

جوامع غربی به علل (افزایش سن ازدواج، افزایش بی ثباتی، فروپاشی خانواده، طلاق، رفاه زدگی، عافیت طلبی، مصرف گرایی، هزینه پنداشتن فرزندان) با کاهش جمعیت و پیری جمعیت روبه رو هستند.

تدابیر و راه حل‌هایی که در راستای افزایش یا کاهش جمعیت است را سیاست‌های جمعیتی می‌گویند. (۲) بار سیاست‌های کاهش جمعیت داشته ایم. از سال ۱۴۵۰ تا سال انقلاب از سال ۱۶۸۰

کنش اقتصادی: فعالیت‌های روزمره برای تهیه ضروریات مادی و معیشتی.

نهاد اقتصاد: مجموعه کنش‌های اقتصادی که حول تولید و مصرف کالا و توزیع درآمد و ثروت است.

هویت اقتصادی: ویژگی‌های اقتصادی که جامعه را از سایر جوامع متمایز می‌کند. (تورم، بیکاری، وابستگی به نفت، توزیع نابرابر امکانات، تجمل گرایی، غلبه فرهنگ مصرفی و... دولت بزرگی که می‌کوشد رفاه اقتصادی را به مدد نفت و نه رواج کسب و کار افزایش دهد و... رفاه ناپایدار... تحریم‌ها

هجوم اقتصادی به ایران: در دوره‌های قاجار، پهلوی و امروز - اقتصاد روزنه ورود استعمار و نابودی هویت سیاسی، اجتماعی و فرهنگی جوامع است. - ابزاری برای هویت زدایی و غارت است.

جهان غرب، هویت خود را بر اساس اقتصاد شکل می‌دهد سرمایه داری عامل اصلی هویت یابی افراد و جوامع غربی است.

شیوه‌های اقتصادی غیر سرمایه اری رادر سراسر جهان نبود می‌کند. - پاشنه آشیل ایران اسلامی را اقتصاد می‌دانند.

راهنجم اقتصاد ایران و احیای هویت آن: اجرای قانون اساسی و سیاست‌های مقاومتی است.

اقتصاد مقاومتی: الگویی از اقتصاد پیشرفته و مستقل و مستحکم است که با تعالیم اسلام با اتکا به ظرفیت‌های مردمی و دولتی، روحیه جهادی و خلاقیت، ریسک پذیری، امید، همبستگی، حضور فعال در تعاملات جهانی، امنیت و رفاه توأم با عدالت و الگویی برای جهان اسلام و بشریت

سوالات درس چهاردهم:

۱- ویژگی‌های جمعیتی رانام ببرید: تعداد جمعیت، جوانی یا پیری جمعیت، میزان شهرنشینی یا جمعیت روستایی، میزان

۲- چرا جمیعت یکی از ویژگی های هویت ملی است؟ چون با افزایش تعداد جمیعت یک جامعه، میزان هویت اجتماعی

آن جامعه افزایش می یابد و با افزایش هویت اجتماعی در راچ هویت فرهنگی گستره بیشتری خواهد داشت. (البته این پیش فرض در صورتی صحیح است که جامعه دچار تزلزل و تعارض و بحران فرهنگی نباشد.)

۳- چه رابطه ای میان جمیعت و هویت جوامع وجود دارد؟ هرچه تعداد جمیعت یک جامعه بیشتر باشد انتشار دهنده گان

(گسترش دهنده گان) فرهنگ آن جامعه بیشتر خواهد بود. زیرا اعضای جهان اجتماعی، حامل و عامل یک فرهنگ و معانی آن هستند.

۴- اولین شرط بقای هر جامعه چیست؟ جمیعت جامعه

۵- جمیعت هر جامعه، بر ثروت، امنیت، قدرت و متنزل آن در میان سایر جوامع چه تاثیری دارد؟ جمیعت یک

جامعه می تواند بر میزان ثروت، امنیت، قدرت و متنزل آن تاثیر مثبت و یا منفی داشته باشد. در صورتی که میزان جمیعت یک جامعه متناسب با مکانات آن ورشد متعادل باشد و انسجام و هماهنگی اجتماعی در حد مناسبی باشد افزایش جمیعت به افزایش شاخص های فوق می انجامد و در غیر این صورت افزایش جمیعت موجب کاهش شاخص های اقتصادی، سیاسی و اجتماعی خواهد شد.

۶- جوامع مختلف برای تأمین جمیعت مطلوب خود، چه می کنند؟ به سیاست های جمیعتی روی می آورند.

۷- جامعه کنونی ایران از نظر جمیعت در چه وضعیتی قرار دارد؟ طبق سرشماری سال ۹۵ رشد جمیعت ایران ۱/۲

درصد است که از نظر برخی جمیعت شناسان، جمیعتی است که روبه پیری می رود. (البته برخی از جمیعت شناسان)

۸- عینی ترین ابعاد هویت یک جامعه چیست؟ جمیعت و اقتصاد آن جامعه

۹- راه گسترش و بسط هر فرهنگ در یک جامعه چیست؟ شناختن، اندیشیدن، پذیرفتن و عمل کردن به آرمان ها، ارزش ها

و عقاید آن فرهنگ با حاملان و عاملان بیشتر (جمیعت بیشتر)

۱۰- افزایش جمیعت در خانواده چه تاثیری در مودت و رحمت میان اعضای خانواده دارد؟ بازدواج

و تشکیل خانواده، مودت و رحمت میان زن و مرد ایجاد می شود. با تولد اولین فرزند، مودت و رحمت میان اعضای خانواده

بیشتر می شود و رحمت و مودتی که میان زن و شوهر وجود دارد، به رابطه ای فرزند و والدین تسری می یابد. با تولد فرزندان بعدی

و بزرگ تر شدن خانواده، این معانی و ارزش ها گستردگی تر می شود.

۱۱- نظام خویشاوندی چگونه شکل می گیرد؟ با گسترش خانواده ها و ایجاد نسبت هایی چون

پدر بزرگ، خاله، دایی، عمه، دختر عموم، پسر دایی و... نظام خویشاوندی شکل می گیرد.

۱۲- کاهش جمیعت یک جهان اجتماعی چه تاثیرات هویتی دارد؟ کاهش جمیعت یک جهان اجتماعی نیز

به منظله ای محدود شدن گستره آن است که می تواند مینه ساز بسط و تسلط جهان های اجتماعی دیگر باشد.

۱۳- هدف جهان اسلام چیست و چه رابطه ای با جمیعت جهان اسلام دارد؟ هدف اسلام تاسیس جهان اجتماعی

توحیدی و گسترش آن است. لازمه تحقق این هدف داشتن جمیعت مناسب است. از این رو پیامبر اسلام روز محشر به کثرت

۱۴- درجه صورتی جهت گسترش جهان اجتماعی توحیدی، افزایش جمعیت ضروری است؟ در صورتی که اول اینکه: فرهنگ و معنایی که بالافرایش جمعیت، بسط می یابد، فرهنگ حق باشد، نه فرهنگ باطل. دوم اینکه: افراد واعضای این فرهنگ نیز حاملان و عاملان معانی حق باشند.

۱۵- چرا امروزه جوامع غربی با مسئله کاهش جمعیت و پیری جمعیت روبه رو هستند؟ به علت هایی مانند: بالا رفتن سن ازدواج، افزایش بی ثباتی، فروپاشی خانواده ها و طلاق، رفاه زدگی، عافیت طلبی و مصرف گرایی و به دنبال آن، هزینه پنداشت فرزندان

۱۶- منظور از سیاست های جمعیتی چیست و مسؤولیت آن بر عهده کیست؟ مجموعه تدبیروراه حل هایی که نهاد سیاست با همراهی و همکاری مردم و با همانگی بین سایر نهادها جهت حل مشکلات جمعیت چاره اندیشی می کند.

۱۷- انواع سیاست های جمعیتی را نام ببرید؟ سیاست های جمعیتی افزایش دهنده یا کاهش دهنده جمعیت.

۱۸- ایران در چه دوره هایی سیاست های کاهش جمعیتی را دنبال کرده است؟ ۱- پیش از انقلاب اسلامی که از سال ۱۳۴۵ تا زمان پیروزی انقلاب طول کشیده طی آن میزان رشد سالانه جمعیت، از حدود ۱/۷ به ۲/۷ درصد در سال کاهش یافت. ۲- از سال ۱۳۶۸ تا ۱۳۹۰ که رشد جمعیت از ۳/۹ به ۱/۳ درصد کاهش یافت.

۱۹- مفهوم نسل کشی یا پاک سازی نسلی را توضیح دهید. هرگونه اقدام به نابودی و حذف فیزیکی کل یا بخشی از جمعیت یک گروه بومی، قومی، مذهبی و... را نسل کشی یا پاک سازی نسلی می گویند که نشانگر ابعاد هویتی جمعیت است.

۲۰- برخی از اصول کلی سیاست های جمعیتی ایران از سال ۱۳۹۳ تا کنون را نام ببرید: تشویق ازدواج و کاهش سن ازدواج. - حمایت از زوج های جوان. - تشویق سیاست های فرزندآوری. - حذف بودجه هایی که جمعیت را کاهش می داد. - اختصاص تسهیلات ویژه برای مادران شیرده ....

۲۱- منظور از کنش های اقتصادی چیست؟ به آن دسته از فعالیت های روزمره که برای تهیه و تولید وسائل ضروری زندگی و رفع نیازهای مادی و معیشتی خود دیگران انجام می دهیم، کنش اقتصادی می گویند.

۲۲- نهاد اقتصاد، چیست؟ مجموعه کنش ها، روابط و قواعدی که حول تولید و مصرف کالا و خدمات و توزیع در آمد و ثروت صورت می گیرد.

۲۳- منظور از هویت اقتصادی یک جامعه چیست؟ ویژگی های اقتصادی که جامعه مارا از سایر جوامع متمایز می کند.

۲۴- ویژگی های هویت اقتصادی ایران چیست؟ اقتصاد نفتی (وابستگی شدید به صادرات نفتی)، دولت بزرگ (تعداد کارکنان دولت و سطح وحجم فعالیت دولتی نسبت به کل اقتصاد بزرگ باشد). عقب ماندگی اقتصادی تاریخی

۲۵- چه عواملی در شکل گیری هویت اقتصادی کنونی ایران دخالت داشته اند؟ کشف نفت و سرمایه های حاصل از فروش نفت به خارجیان هجوم اقتصادی استعمارگران اقتصادی، وابستگی اقتصادی به نفت، تحریم های اقتصادی و مالی، جنگ تحمیلی و...

۲۶-اقتصاد ایران با چه معضلاتی روبرو است؟ تورم، بیکاری، وابستگی به نفت، توزیع نابرابر امکانات، تجمل گرایی، غله

فرهنگ مصرف گرایی

۲۷-اقتصاد ایران با چه معضلاتی روبرو است؟ شکل گیری تولید ملی ضعیف

وشکننده، دولت بزرگی به وجود می آید که می کوشد رفاه اقتصادی را به مدد نفت و نه رواج کسب و کار افزایش دهد. حتی هزینه های آموزش و بهداشت را که در پیشتر نقاط دنیا از محل مالیات ها پرداخت می شود، به کمک درآمدهای نفتی تامین می کند.

۲۸-انواع تحریم های اقتصادی بر علیه ایران به چه منظوری اعمال شده اند؟ ایجاد فشار بر جامعه تا اولاً در آمدن نفتی کشور را محدود کنند. ثانیاً از انتقال آن به کشور ممانعت ورزند.

۲۹-تاریخچه هجوم اقتصادی استعمارگران غربی به ایران چگونه است؟ در زمان قاجار با تلاش برای اخذ امتیازات مختلف مانند رویت و رزی و... و در دوره پهلوی از طریق تاراج نفت، فروش جنگ افزار و کالاهای مصرفی و صنایع موئیز و تخریب بنیادهای تولید ملی و روح خود باوری ملت ایران.

۳۰-چرا نسبت به تهاجم اقتصادی غرب ملت ها واکنش نشان داده اند؟ زیرا اقتصاد، روزنه ورود استعمار و نابودی هویت سیاسی، اجتماعی و فرهنگی جوامع به شمار می رود.

۳۱-چرا استعمارگران حضور خود را در دیگر جوامع با هجوم اقتصادی آغاز می کنند؟ چون جهان غرب هویت خود را بر اساس اقتصاد شکل می دهد و در این جهان، هویت انسان ها و جوامع، بیش از هر چیز به دارایی و توان اقتصادی آنها وابسته است و هیچ مانعی را بر سر راه خود بر نمی تابد و در مسیر گسترش خود، شیوه های اقتصادی غیر سرمایه دارانه را در سراسر جهان نابود می کند.

۳۲-چرا جوامع غربی علیه ایران جنگ اقتصادی تمام عیاری به راه انداده اند؟ زیرا این کشورها اقتصاد را بر اساس همه چیز می پنداشند و تمامی شیوه های اقتصادی غیر سرمایه داری را نابود شده می بینند و پاشنه آشیل ایران اسلامی را اقتصاد می دانند.

۳۳-راه نجات اقتصاد ایران و احیای هویت آن چیست؟ اجرای قانون اساسی و سیاست های اقتصاد مقاومتی

۳۴-هویت اقتصادی نوینی که ایران به دنبال آن است چه ویژگی هایی دارد؟ ۱- باور به تعالیم حیات بخش اسلام - اتکابه ظرفیت های مولدمدی و دولتی ۲- روحیه جهادی، خلاقیت، نوآوری، ریسک پذیری، امید و همبستگی ۴- حضور فعال و موثر در تعاملات جهانی ۵- برای مردم امنیت، رفاه و پیشرفت توأم با عدالت و برای جهان اسلام و پشتیبانی ایرانی - ۶- اسلامی از رشد و شکوفایی ۷- استقلال اقتصادی و خودکفایی ۸- منع خام فروشی ثروت های طبیعی ۸- حفظ اقتدار و عزت ملی ۹- درون زایی در عین بروز گرایی ۱۰- در مقابل انواع مشکلات و موانع مقاوم و پایدار می شود.

۳۵-نمونه هایی از سیاست های کلی اقتصاد مقاومتی در جمهوری اسلامی را نام ببرید. رفتار اقتصادی بهینه بانگاه درون زا. حذف هزینه های اضافی. جلوگیری از فساد اقتصادی و...

۳۶-سازوکار مقاوم سازی اقتصاد ایران در برابر موافع داخلی و خارجی پیشافت کدام است؟ انکا به

خودباقری، افزایش انسجام و سرمایه ای اجتماعی، هماهنگی و پیوستگی دولت و ملت بایکدیگر و...

۳۷-دانش آموزان برای تحقق اقتصاد مقاومتی چه مسئولیتی بر عهده دارند؟ مطالعه و پژوهش، روحیه

خودباقری، عمل به ارزش های فرهنگی جامعه و...

نئونجذب تلاشی در مسیر موفقیت

دانلود کتاب های آموزشی و مفهومی

دانلود گام به گام تمام دروس ✓

دانلود آزمون های قلم چی و گاج + پاسخنامه ✓

دانلود جزوه های آموزشی و شب امتحانی ✓

دانلود نمونه سوالات امتحانی ✓

مشاوره کنکور ✓